

**Tarixi məkanımız -
Qərbi Azərbaycan**

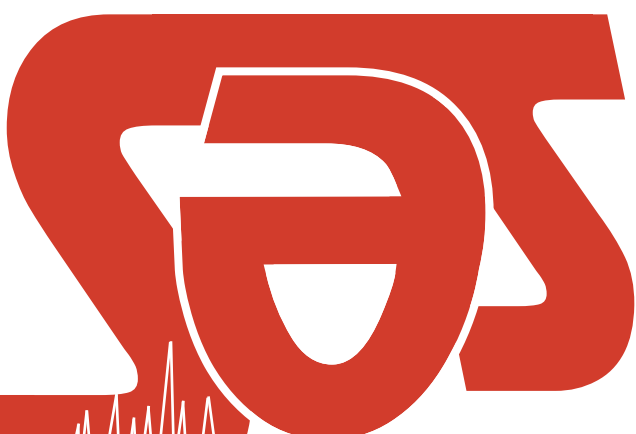

12

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 112 (7037)

28 iyun 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

**"Azərbaycan dünya ölkələri arasında
etimadın və həmrəyliyin qurulmasına
öz töhfəsini verəcək"**

4

**Prezident İlham Əliyev BMT-nin
Baş katibinin müavini və Ətraf Mühit
Programının icraçı direktorunu qəbul edib**

Fransa sülhə təhlükədir

**"Yaxın gələcəkdə sülh sazişi
ilə bağlı müsbət xəbərlər
eşidəcəyik"**

4

**Azərbaycan dövləti torpaqlarımız
kimi, şəhidimizi də geri alır**

5

**Azərbaycan Silahlı
Qüvvələri tərəfindən
DARMADAĞIN EDİLƏN MİFLƏR**

6

8

**Etibarnamə
ilə tapşırıq
müqaviləsinin fərqi
nədir?**

7

**Əli Kərimlinin Anar
Məmmədli ilə grant
şəriki olduğu üzə
çıxır**

14

Dünya ölkələri sırasında İtaliya ilə Azərbaycan arasında olan diplomatik münasibətlərin də xüsusi yeri var. Belə ki, İtaliya ölkəmiz üçün mühüm tərəfdaşlardan birinə çevrilib. Əlbəttə ki, Azərbaycan və İtaliya yüksək səviyyədə dialoqun inkişaf etdirilməsində maraqlıdırlar. Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ölkəmiz öz xarici siyasətini beynəlxalq hüquq norma və prinsipləri, o cümlədən, dövlətlərin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə hörmət, daxili işlərə müdaxilə edilməməsi prinsipləri əsasında qurmuşdur. Azərbaycanın xarici siyasəti respublikanın müstəqilliyinə, suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə və milli təhlükəsizliyinə təhdidlərin və risklərin aradan qaldırılması kimi həyati əhəmiyyətli başlıca məqsədə xidmət edir. Möhkəm təməllər üzərində qurulan Azərbaycan-İtaliya əlaqələri rəsmi səfərlər zamanı daha da möhkəmlənmiş oldu.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 26-da İtaliya Respublikasının müdafiə naziri Quido Krosettonun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbulu ölkəmiz arasında münasibətlərin yüksələn xəttlə inkişafının göstəricisidir. Prezident İlham Əliyev bu günün Azərbaycan-İtaliya əlaqələrinin tarixində əlamətdar olduğunu deyərək, bununla münasibətlərimizdə yeni səhifənin açıldığını, ölkələrimizin artıq hərbi-texniki sahədə də əməkdaşlığa başladığını qeyd edib. Dövlətimizin başçısı İtaliyanın çox inkişaf etmiş hərbi-texniki sənayeyə malik olduğunu vurğulayaraq, bu gün təqdim olunan "C-27J Spartan" tipli hərbi nəqliyyat təyyarəsinin Azərbaycana gətirilməsini əlaqələrimizin yüksək səviyyəsinin göstəricisi kimi dəyərləndirib. Qeyd edək ki, iyunun 26-

Azərbaycan - İtaliya əməkdaşlığı tarixində yeni səhifə

Prezident İlham Əliyev: "C-27J Spartan" tipli hərbi nəqliyyat təyyarəsinin Azərbaycana gətirilməsi əlaqələrimizin yüksək səviyyəsinin göstəricisidir"

da Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə İtaliya Respublikasının "Leonardo" şirkətinin istehsalı olan "C-27J Spartan" tipli hərbi nəqliyyat təyyarəsi təqdim olunub. Tədbirdə İtaliyanın müdafiə naziri Quido Krosetto, İtaliyanın xarici işlər və beynəlxalq əməkdaşlıq nazirinin müavini Edmondo Çirielli, "Leonardo" şirkətinin prezidenti Stefano Pontekorvo iştirak ediblər.

Dövlətimizin başçısına təyyarənin taktiki-texniki xüsusiyyətləri, istismarı və digər göstəriciləri barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, təyyarə mürəkkəb coğrafi relyef və əməliyyat şəraitində həm müdafiə, həm də mülki müdafiə tapşırıqlarını yerinə yetirməyə qadirdir. "C-27J Spartan" tipli təyyarədən hərbi nəqliyyat, paraşütçülərin və yüklərin havadan atılması, eləcə də tibbi tapşırıqların yerinə yetirilməsi əməliyyatlarında istifadə olunacaq. Azərbaycanın müstəqillik qazandıqdan sonra dünyanın bir çox ölkələri ilə qurduğu diplomatik münasibətlər qarşılıqlı əməkdaşlığa, dostluğa əsaslanır.

“AVROPA MƏKANINDA TİCARƏT ƏLAQƏLƏRİMİZİN BÖYÜK HİSSƏSİ İTALİYANIN PAYINA DÜŞÜR”

Son illərdə də ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi və enerji təhlükəsizliyi sahələrində böyük uğurlara imza atılıb. Cənub Qaz Dəhlizi Azərbaycan və İtaliyanın enerji sahəsində tərəfdaşlığına zəmindir. Cənub Qaz dəhlizi müxtəlif ölkələrdən ibarət geniş bir qrupun birgə səyləri nəticəsində ərəsəyə gələn çox əhəmiyyətli nailiyyətdir. Onu da qeyd edək ki, İtaliya Azərbaycan iqtisadiyyatının şaxələndirilməsində çox önəmli rol oynayır və xüsusilə də, neft sənayesinin inkişafına təkan verir.

Ardı səh. 3

Əvvəli səh. 2

İtaliyanın 100-dən çox şirkəti hazırda Azərbaycanda fəaliyyət göstərir. İstər dizayndan turizmə, istər aqrar sənayeden yaşıl texnologiyaya və istərsə də nəqliyyatdan lojistikaya qədər hər bir sahədə Azərbaycanda İtalyanlar fəaliyyətdədirlər. Azərbaycan İtaliya ilə iqtisadi əlaqələrinə böyük diqqət yetirir və onların inkişafında və güclənməsində maraqlıdır. Vurğulamaq yerinə düşər ki, son illər ərzində İtaliya davamlı olaraq Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsinin ölkələr üzrə strukturunda birinci yerə sahib olan aparıcı ticarət tərəfdaşdır. İtaliya ilə Cənubi Qafqaz arasında ticarət dövriyyəsinin 95%-i Azərbaycanın payına düşür. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan ilə İtaliyanın bir çox sahələrdə strateji tərəfdaş kimi fəaliyyət göstərdiyini deyərək, Avropa məkanında ticarət əlaqələrimizin böyük hissəsinin İtaliyanın payına düşdüyünü və ticarət dövriyyəimizin 15 milyard dolları ötdüyünü bildirib. Dövlətimizin başçısı bir çox İtaliya şirkətlərinin Azərbaycanda uğurla fəaliyyət göstərdiyini və bir sıra layihələrdə iştirakını məmnunluqla qeyd edib.

Neft-qaz sahəsindəki əməkdaşlığımızın təkcə ölkələrimiz üçün deyil, bütün Avropa məkanı üçün önəm daşdığını bildiren Prezident İlham Əliyev bunun inkişafının təməlinə güclü siyasi əlaqələrin dayandığını vurğulayıb və "Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında strateji tərəfdaşlıq haqqında" Birgə Bəyannamənin bu əlaqələrin əsasını təşkil etdiyini diqqətə çatdırıb.

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin İtaliyaya səfəri

Azərbaycan - İtaliya əməkdaşlığı tarixində yeni səhifə

Prezident İlham Əliyev: "C-27J Spartan" tipli hərbi nəqliyyat təyyarəsinin Azərbaycana gətirilməsi əlaqələrimizin yüksək səviyyəsinin göstəricisidir"

Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılıb. İtaliya-Azərbaycan Universitetinin yaradılması barədə razılıq Prezident İlham Əliyevin 2020-ci ildə İtaliya Respublikasına dövlət səfəri zamanı əldə olunub. Bu təhsil ocağının təsis edilməsinə İtaliyanın beş aparıcı ali təhsil ocağı Luiss Universiteti, Bolonya Universiteti, Milan Politeknik Universiteti, Turin Politeknik Universiteti və Romanın Sapienza Universiteti cəlb olunub. Dövlətimizin başçısı əlaqələrimizin bundan sonra da genişlənməsinə əminliyini bildirib.

İTALIYA ŞİRKƏTLƏRİ QARABAĞ VƏ ŞƏRQİ ZƏNGƏZURDA

Azərbaycan və İtaliya beynəlxalq müstəvidə də daim bir-birini dəstəkləyib, iki ölkə

çərçivəsində də bir sıra əhəmiyyətli sənədlər imzalanmışdır. "Azərbaycan Respublikası ilə İtaliya Respublikası arasında Çoxözlü Strateji Tərəfdaşlığın gücləndirilməsinə dair Birgə Bəyannamə"nin imzalanması Azərbaycan-İtaliya münasibətlərinin növbəti illər üçün mükəmməl yol xəritəsini ortaya qoydu. Sənəddə həm siyasi, həm iqtisadi, həm də humanitar aspektlər öz əksini tapıb. Bu Bəyannamədən irəli gələn işlər artıq sürətlə həyata keçirilir.

QARŞILIQLI ƏMƏKDAŞLIĞA SÖYKƏNƏN SƏNƏDLƏR

"İnvestisiyaların qorunması və həvəsləndirilməsi haqqında müqavilə" iki ölkə arasında iqtisadi münasibətlərin inkişafında xüsusi rol oynayır. Qeyd olunan sazişlərdən başqa Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti və İtaliyanın "Eni-Acip" şirkəti arasında "Kürdaşı" blokunun kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında" sazişin əsas kommersiya prinsipləri və müddəaları barədə sənəd də imzalanıb. İkitərəfli əməkdaşlıq haqqında imzalanan sənədlər qarşılıqlı əməkdaşlığa söykənir.

Əlbəttə ki, Azərbaycanla İtaliya arasında əlaqələrin inkişafına böyük təkan verən məqamların mövcudluğunu şərtləndirən xeyli

sayda nümunələr var. Bu əlaqələrin qurulmasında Heydər Əliyev Fondunun da müstəsna rolu var. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən İtaliyada həyata keçirilən layihələr bu ölkənin mədəni irsinin qorunması baxımından önəmlidir. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın çoxşaxəli fəaliyyəti nəticəsində İtaliyada mədəni və humanitar sahələrdə, o cümlədən, mədəni abidələrin bərpası ilə bağlı bir sıra layihələr həyata keçirilib. Bəşəriyyət üçün önəmli dəyər olan Roma katakombaları Fondun dəstəyi ilə yenidən həyat qazanıb. Müqəddəs Marçellinio və Pietro katakombalarının bərpası Müqəddəs Taxt-Tacın və Azərbaycanın müştərək layihəsinin tərkib hissəsidir.

TƏHSİL SAHƏSİNDƏ ƏMƏKDAŞLIQ - İTALIYA-AZƏRBAYCAN UNİVERSİTETİ

Dövlətimizin başçısı bu il Azərbaycanda keçiriləcək COP29-a hazırlıqla bağlı da ölkələrimizin sıx təmasda olduğunu da vurğulayıb. Azərbaycan Prezidenti əməkdaşlığımızın digər sahələri də əhatə etdiyini deyərək, təhsil sahəsində əlaqələrə toxunub. Qeyd edib ki, İtaliya-Azərbaycan Universiteti faktiki olaraq fəaliyyətə başlayıb, bu universitet üçün hazırda yeni müasir bina və təhsil kompleksi inşa edilir. Bu universitet Azərbaycan

arasında böyük etimad formalaşmışdır. 30 ilə qədər davam edən Qarabağ münaqişəsi zamanı da İtaliya beynəlxalq qanunlara əsaslanaraq ədalətli mövqə nümayiş etdirib. 44 günlük Vətən müharibəsində də yaşanan çətin vaxtlarda İtaliya Azərbaycanla həmrəylik nümayiş etdirdi. Məhz dostluğun nəticəsidir ki, İtaliya işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yenicən qurulan işlərinə cəlb edilən ilk ölkələrdəndir. İtalyan şirkətləri işğaldan azad olunan ərazilərimizin bərpasında da öz köməkliklərini əsirgəmir. Azərbaycanla İtaliya arasında mövcud siyasi münasibətlər və iqtisadi tərəfdaşlıq işğaldan azad olmuş ərazilərin bərpasında İtaliya şirkətləri ilə əməkdaşlığa yeni imkanlar yaradır. İtaliya şirkətləri ilə bir çox sahələrdə - şəhərsalma, ərazilərin minalardan təmizlənməsi, turizm, kənd təsərrüfatı kimi sahələrdə nəzərdə tutulan layihələrin həyata keçirilməsi dövlətlərarası münasibətləri daha da genişləndirəcəkdir.

İtaliya və Azərbaycan arasında Qarabağın enerji infrastrukturunun qurulması çərçivəsində əməkdaşlıq haqqında müqavilənin imzalanması bu istiqamətdə atılan ilk addım kimi dəyərləndirilir. İtaliya şirkətləri Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda quruculuq işlərində fəal iştirak edir. İtaliyanın Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpa olunmasında fəal iştirakı, iqtisadi layihələrin həyata keçirilməsində fəallığı iki ölkə arasında münasibətlərdə yeni müstəviyə yüksəlir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyunun 27-də Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş katibinin müavini və BMT-nin Ətraf Mühit Proqramının (UNEP) icraçı direktoru İnger Andersonu qəbul edib. İnger Anderson COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi münasibətilə təbriklərini çatdırdı. Bildirdi ki, ölkəmiz qlobal iqlim dəyişiklikləri məsələsinin müzakirəsi baxımından bütün dünyanın topladığı bir mərkəzə çevriləcək. O vurğuladı ki, Azərbaycanda keçiriləcək COP29 çox vacibdir. Belə ki, burada iqlim dəyişikliyi ilə əlaqədar istər maliyyə, istər şəffaflıq hesabatlarının təqdim olunması və digər parametrlər nöqtəyi-nəzərindən çox ciddi və önəmli qərarların qəbul edilməsi gözlənilir.

Azərbaycanın COP29-a ev sahibliyi etməsinin həqiqətən də ölkəmizin iqlim dəyişikliyi məsələsində liderliyinin təcəssümü və nümunəsi olduğunu deyən qonaq "Troyka" mexanizminin yaradılmasını çox vacib bir addım kimi dəyərləndirdi və bu müdrik qərarə görə təbriklərini çatdırdı.

İnger Anderson əlavə etdi ki, dünya qazıntı yanacağından yeni yanacaq növünə doğru keçid prosesindədir. O dedi ki, buna görə də neft və qaz ixrac edən ölkələrin tənqid olunması cəhdləri ədalətli deyil və şəxsən bunu ədalətli hesab etmir. Qonaq vurğuladı ki, dünyada hər bir insanın bu cür enerji formasına ehtiyacı var.

Azərbaycanın yaşıl iqlim və yaşıl keçid nöqtəyi-nəzərindən qəti siyasi iradə nümayiş etdirdiyini vurğulayan İnger Anderson metan öhdəliyi, dekarbonizasiya, neft və qaz sənayesinin modernləşdirilməsi istiqamətində ölkəmizdə atılan addımların önəmli olduğunu qeyd etdi.

Azərbaycanda milli səviyyədə ətraf mühit istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri çox təqdir edərək buna görə təbriklərini çatdıran qonaq xüsusilə rəqəmsal əsaslı və "ağıllı

"Azərbaycan dünya ölkələri arasında etimadın və həmrəyliyin qurulmasına öz töhfəsini verəcək"

Prezident İlham Əliyev BMT-nin Baş katibinin müavini və Ətraf Mühit Proqramının icraçı direktorunu qəbul edib

kənd təsərrüfatı" konsepsiyasının inkişaf etdirilməsi, tullantıların idarə edilməsi, ətraf mühitin, Xəzər dənizinin ekoloji mühitinin və biomüxtəlifliyin qorunması və digər istiqamətlərdə ölkəmizdə həyata keçirilən tədbirləri, Azərbaycanda bu ilin "Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili" elan edilməsini yüksək qiymətləndirdi.

İnger Anderson ölkəmizə səfəri çərçivəsində ətraf mühit sahəsində fəaliyyət göstərən gənclər təşkilatı - IDEA-nın ətraf mühit könüllüləri və gəncləri ilə görüşdüyünü, Şirvan milli qoruğunda olduğunu məmnunluqla qeyd etdi.

Rəhbərlik etdiyi qurumla Azərbaycan

arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsini bildiren qonaq 2026-cı il iyunun 5-də Dünya Ətraf Mühit Günü münasibətilə UNEP-in xətti ilə Azərbaycanda Dünya Ətraf Mühit Günü'nün keçiriləcəyini və bunun da qlobal miqyasda ətraf mühit baxımından ən vacib tədbirlərdən biri olduğunu dedi.

Xoş sözlərə görə minnətdarlıq edən Prezident İlham Əliyev UNEP ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıqdan, İnger Andersonun regionlarımıza səfər edərək oradakı ekomühitə tanış olmasından və gənclərlə görüşündən məmnunluğunu bildirdi.

Azərbaycanın neft və qaz ixrac edən ölkə olmasına baxmayaraq, yaşıl enerjiyə keçid

sahəsində planlarına toxunan dövlətimizin başçısı dedi ki, bu, siyasi iradəmizin olduğunu göstərir.

Prezident İlham Əliyev 200-ə yaxın dövlətin Azərbaycanın COP29-a sədrliyini yekdilliklə dəstəkləməsinə ölkəmizə olan etimadın göstəricisi kimi dəyərləndirdi.

Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, Azərbaycan COP29-un sədri olaraq dünya ölkələri arasında körpülərin, etimadın və həmrəyliyin qurulmasına öz töhfəsini verəcək.

Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, ölkəmiz Qlobal Cənubu təmsil edir və 2019-2023-cü illərdə Qoşulmama Hərəkatının sədri olan və Avropa İttifaqı ölkələri ilə də yaxşı əlaqələrə malik Azərbaycan Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında da iqlim dəyişikliyi mövzusunda həmrəyliyin gücləndirilməsi prosesinə öz töhfəsini verəcək. Dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, ölkəmiz kiçik ada dövlətlərinin problemlərini prioritet istiqamətlərdən biri kimi müəyyən edib və "Troyka" çərçivəsində digər həmkarlarla bu məsələ ilə bağlı da yaxından işləyir.

Azərbaycanın özünün də iqlim dəyişikliyi problemlərindən əziyyət çəkdiyini deyən Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, bir dövrdə Azərbaycanda quraqlıq halları, yağıntının miqdarının azalması baş verirdisə, son dövrlərdə yağıntının miqdarının artdığı müşahidə olunmaqdadır. Söhbət zamanı tullantıların idarə olunması, Xəzər dənizinin ətraf mühit məsələləri, onun suyunun azalması və bu istiqamətdə daha sistemli işin, həmçinin əməkdaşlığın həyata keçirilməsi məsələləri ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Prezident İlham Əliyev Asiya İnkişaf Bankının prezidentini qəbul edib

Prezident İlham Əliyev iyunun 27-də Asiya İnkişaf Bankının prezidenti Masatsugu Asakavayı qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Asiya İnkişaf Bankının prezidentinin regionlarımıza səfər etməsini ölkəmizdə gedən inkişaf prosesləri haqqında daha çox məlumatın əldə olunması və Azərbaycanın bu bankla sıx əməkdaşlıq əlaqələrinin davam etdirilməsi üçün yaxşı imkan yaratdığını dedi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan iqtisadiyyatının həm ölkəmiz, həm də regional əməkdaşlıq üçün önəm daşıyan sahələrinin inkişafına Bankın verdiyi dəstəyə görə minnətdarlığını bildirdi.

Dövlətimizin başçısı xüsusilə Azərbaycan təbii qazının nəql edilməsi layihələrinə Avropa maliyyə institutları tərəfindən bəzi maliyyə gecikmələrinin olduğu zaman bu məsələdə Asiya İnkişaf Bankının birmənalı dəstəyini yüksək qiymətləndirdi. Azərbaycan Prezidenti bununla bağlı xatırladı ki, əvvəllər də dediyi kimi, ölkəmiz Avropanı qazla təmin etdiyi halda Avropa bankları maliyyələşməni təmin etməyə hazırlıq nümayiş etdirməyiblər, lakin Asiya İnkişaf Bankı bunu edib.

Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, ölkəmiz inkişaf etdikcə Xəzəryanı qonşu ölkələrlə və digər regionlarla güclü iqtisadi bağlantının yaradılması ilə əlaqədar qarşımızda yeni məqsədlər və çağırışlar durur. Dövlətimizin başçısı bu baxımdan Asiya İnkişaf Bankı ilə

mövcud səmərəli əməkdaşlığın davam etdirilməsi məqsədilə yeni istiqamətlərin müəyyənəndirilməsinin vacibliyini vurğuladı.

Xoş sözlərə görə minnətdarlığını bildiren Masatsugu Asakava Azərbaycanla Asiya İnkişaf Bankı arasında tərəfdaşlığın 25-ci ildönümündə dövlətimizin başçısı ilə şəxsən görüşməkdən məmnunluğunu ifadə etdi. Qonaq 2020-ci ildə COVID-19 pandemiyası dövründə videokonfrans formatında görüşü də məmnunluqla xatırladı.

O, dövlətimizin başçısını prezident seçkilərində qələbəsi münasibətilə təbrik edərək gələcəkdə də Azərbaycanın qarşısında duran strateji prioritetlərin reallaşması istiqamətində Asiya İnkişaf Bankı ilə ölkəmiz arasında əməkdaşlığın uğurla davam edəcəyinə ümidvarlığını bildirdi.

Söhbət zamanı yaşıl enerjinin istehsalı və ixracı məsələlərinə toxunuldu.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanda yaşıl enerji zonalarının yaradılması, o cümlədən işğaldan azad olmuş ərazilərdə hidroelektrik stansiyaların tikilməsinin əhəmiyyətini qeyd etdi, həmin ərazilərimizdə artıq 270 meqavata qədər hidroenerji potensialının yaradıldığını bildirdi və bunun 500 meqavata qədər artırılması imkanlarının müzakirə edildiyini dedi. Söhbət zamanı Şimal-Cənub dəmir yolu layihəsi ilə bağlı əməkdaşlıq məsələlərinə toxunuldu, Mərkəzi Asiya dövlətlərinin nəqliyyat sahəsində Azərbaycanla əlaqələrinin daha da genişləndirilməsinə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

"Yaxın gələcəkdə sülh sazişi ilə bağlı müsbət xəbərlər eşidəcəyik"

Ermenistan ilə davamlı sülh sazişinin imzalanması üçün işlər aparılır. Bir neçə gün bundan əvvəl Azərbaycan sülh sazişi ilə bağlı son layihəni Ermənistana təqdim edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Tbilisidə gürcü həmkarı İlya Darçiaşvili ilə görüşdən sonra keçirilən brifinqdə deyib.

O bildirib ki, Ermənistan konstitusiyasında hələ də Azərbaycana ərazi iddiası ilə bağlı bənd var. Bu da sülh üçün ən böyük əngəllərdən biridir. Biz bu istiqamətdə Ermənistandan adekvat addımlar atmağı gözləyirik.

"Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanması istiqamətində müsbət irəliləyişlər əldə edilib. Sərhədlərin delimitasiyası üzrə komissiyalar arasında da təmaslar davam etdirilir və yaxın gələcəkdə müsbət xəbərlər eşidəcəyik", - deyə nazir əlavə edib.

2020-ci il... Bu tarixdək Azərbaycan torpaqlarının 20 faizdən çoxu işğal altında idi. Düz 30 il idi ki, qonşuluqdan kənar olmuş ermənilərlə mübarizə aparırdı dövlətimiz. Tək ermənilərlə deyil, ermənilərin söykəndiyi dünya ölkələri, onların havadarları, beynəlxalq təşkilatlarla mübarizə aparırdı. Bu mübarizədə hansı yollardan keçmişdi, bu yollarda nə kimi keşməkeşlərlə qarşılaşmışdı, bunu açıq şəkildə görə bildik. Lakin çox təəssüf ki, görməyənlər də oldu. Elə burada bir deymi xatırlatmaq necə də yerinə düşür: hər kəs baxır, lakin hər kəs görmür.

Natiq Qasimov

Elə bu görmə mümkünsüzlü səbəbindən də 2020-ci ildə əldə etdiyimiz şanlı Zəfər don geyindirməyə çalışanlar oldu: nə üçün Qarabağ daha tez deyil, 30 il sonra azad edildi?

Ortaya atılan məsələyə baxın. Nə qədər çılpaq və gülüncdür. Bunu söyləyənlər utanıb bir küncə çəkilmədilər. Vaxtilə sələflərinin buraxdığı səhvin düzəldilməsinə sevinmədilər.

Başlarını qaldırıb yeni iddialara başladılar. Lakin nə fayda? Onlar illərdir ki, özləri deyib, özləri eşidir. Azərbaycan xalqı onları 1990-cı illərdən tanıyıb, tanıdığı üçün də gömüb. Təzədən səs çıxarmağın heç bir faydası yoxdur.

Azərbaycan dövləti tariximizin 270 il zaman kəsiyindən sonra ilk dəfə torpaqlarımızı işğaldan azad edib, Zəfər bayrağını qaldırmaq, yeni tarix yazdı. "Bəs Xankəndi, Xocalı?..", deyərək yeni gündəm yaratmaq fikrində olanların 2023-cü ildə yenə dili qurudu. Çünki birgünlük antiterror əməliyyatı ilə dövlətimizin ərazi bütövlüyü, konstitusiyaya quruluşu tamamilə bərpa olundu.

Azərbaycan dövləti Zəfər üzərinə yeni bir Zəfər də qazandı.

Zaman hər dərdin dərmanı olduğu kimi, xalqımızın da 30 ildən bəri sağalmaq bilməyən yarasına məlhəm oldu. Bu yara ona görə sağalmırdı ki, ürəklərdən su içirdi. Ürəklərdəki yurd həsrəti isə bu suya qarışdığından yarıların sağalması mümkün olmurdu.

Minlərlə məcburi köçkünümüz qaçqınlığın hələ ilk illərində olmazın müsibəti ilə qarşılaşmışdı. Evindən silah burunda zorla qovulan soydaşlarımız ölkəmizin dörd bir yanına səpələnmiş, qəlblərində gəzdirdikləri yurd hicranı, min zəhmətlə saldıqları ev-eşikləri, həyət-bacalarına qayıtmaq həsrəti ilə qovrulurdular. Onlar yurd yerlərində əzizlərinin məzarını qoyub gəlmişdilər. O məzarlar illər idi ki, ziyarət olunmurdu. Onlar yurd yerlərində gözləri qarşısında düşmən tərəfindən qanı axıdılan əzizlərini və qana doyan torpaqları qoyub gəlmişdilər. Bu torpaqlar illər idi ki, doğmasının ayaq səsinə həsrət qalmışdı.

Budur, artıq dörd ildir ki, erməni nankorları Qarabağdan birdefələk qovulub, bu gözəl yurd yerimiz anası Azərbaycana qovuşub. Xankəndi, Xocalı, Xocavənd... kimi yurd yerlərini də dövlətimiz soydaşlarımıza qayta-

Azərbaycan dövləti torpaqlarımız kimi, şəhidimizi də geri alır

min vaxtdan sonra Natiq Qasimov barəsində heç bir məlumat verilmir.

Bu barədə Xocalı köçkünü, dil-ədəbiyyat müəllimi Cəfər Cəfərovun dedikləri: Bizi, yəni 22 nəfər xocalılı tutub Əsgərana gətirdilər. Bir neçə gün orada qaldıqdan sonra, bir səhər bizi cərgəyə düzdülər. Erməni zabiti mənə yaxınlaşıb dedi ki, səni Qriqoryan kilsəsinə aparıram, kilsənin içərisində döyüşçülər var. Onlar bizə müqavimət göstərirlər. Sən kilsənin içərisinə daxil ol və onlara təslim olmalarını de. Əgər onlar təslim olmasalar, sizi və 22 nəfər Xocalı sakinini güllələyəcəyik. Təslim olsalar, sizi azad edəcəyik.

Məni Qriqoryan kilsəsinə apardılar. Kilsədən aralı maşını saxlayıb düşürdülər və kilsəyə girməyimi əmr etdilər. Mən kilsəyə daxil olanda oradan səs gəldi. Mən tez Azərbaycanlı olduğumu dedim. Onu da dedim ki, əgər o təslim olmasa, 22 nəfər xocalılı öldürəcəklər. O, bir nəfər olduğunu və beş gündür ki, ac-susuz tək döyüşdüyünü bildirdi. Onun rəngi hissədən qapqara olmuşdu. Mən ermənilərin fikrini ona bildirdim. O, bir an fikrə getdi. Sonra Azərbaycan bayrağını kilsənin üstündən çıxardı. İki gülləsi qalmışdı, onu da havaya atdı və kilsədən çıxdı. O, razı olmadı ki, xocalıları gülləsinlər. Azərbaycan bayrağını sinəsinə sıxıb ermənilərin üzərinə getdi.

Bundan sonra Natiqin başına gələnləri isə ermənilər uzun illər boyu boyunlarına almasalar da, lakin sonradan etiraf edənlər olub. Onun bayrağı sinəsinə sıxıb dünyadan köçməsinə görənlər olub. Natiq əsgərlikdən sonra ailəsi ilə birlikdə yaşadığı Mingəçevir şəhərində film mexaniki kimi çalışırdı. O, nə bilirdi, nümayiş etdirdiyi onlarla filmdən biri də illər sonra onun haqqında çəkiləcək. Həm də bu filmin ssenari müəllifi, rejissoru da özü olacaqdı. Xocalıda real həyat

hadisələri fonunda öz həyatından əl bir film çəkəcəkdə ki, bu film düz 32 il sonra Milli Qəhrəman adı alacaqdı.

Yazını yazarkən yeni bir xəbər də qarşılaşdım: Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşdüyü ehtimal olunan, 31 ildən sonra dəfn olunduğu yer, kimliyi müəyyən edilən şəhid Hörmət Baratovun nəşinin qalıqları ailəsinə təhvil verilib. Bakıdakı İkinci Şəhidlər xiyabanında naməlum şəhid kimi torpağa tapşırılan şəhidin qalıqları bu gün anadan olduğu Xaçmaz rayonunun Nərcəcan kəndinə gətirilib, kənd qəbiristanlığında torpağa tapşırılıb. Burada onunla vida mərasimi keçirilib.

Budur, dövlətimiz torpaqlarımızı işğaldan azad etdiyi kimi, daşı daş üstündə qalmayan qədim ata-baba yurdlarını abadlaşdırıb soydaşlarımıza qaytardığı kimi, bu torpaqlar uğrunda mübarizə apararkən həyatını itirmiş şəhidlərimizi də geri qaytarır. Həm də İkinci Vətən müharibəsinin şəhidləri kimi, Birinci Vətən müharibəsinin şəhidlərini də.

Deyərlər, gözü yolda qalmaqdan çətin heç nə ola bilməz. Övladının harada olmasından xəbərdar olan ailələrə bu, dövlətimizin ən böyük qayğısıdır. Bu qayğı tək şəhid ailələrinə deyil, ümumilikdə Azərbaycan xalqına göstərilən sayğıdır.

Mətanət Məmmədova

Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin gücləndirilməsi prosesinin necə getdiyini bu il də erməni cəmiyyəti, bütün Ermənistan izləməli, müşahidə etməli oldu. Məhz Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 106-cı ildönümünü arafəsində də ölkəmizin üstünlüyünü haylar izləməli oldular və əslində, bununla başa düşməli idilər ki, bundan sonra da izləmək məcburiyyətindədirlər. Çünki Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin çox güclü olduğu və günü-gündən də gücləndiyi göz önündədir.

Ermənilər yaratdıqları miflərin boş, mənasız, puç olduğuna da əmin oldular

Artıq ermənilər yaratdıqları miflərin boş, mənasız, puç olduğuna da əmin oldular. Həmin miflərin puç və mənasız olduğunu da sübut edən məhz Azərbaycan Silahlı Qüvvələri oldu və bunu da haylar çox yaxşı gördülər. Gördülər və başa düşdülər ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri erməni cəmiyyətində yaradılmış bir çox mifləri ifşa etməyə müvəffəq olmuş qalib ordu statusuna malikdir. Çünki işğalçı ölkənin ordusunun "məğlubedilməzliyi" mifini məhz Azərbaycan Silahlı Qüvvələri darmadağın etdi. Haylar gördülər və tamamilə əmin oldular ki, ölkəmizin silahlı qüvvələrinin qarşısında onların mifləşdirdikləri orduları tamamilə gücsüz və zəifdir. Çünki məhz bizim ordumuzun gücü, qüdrəti qarşısında tab gətirə bilməyən döyüşçülərinin, hərbcilərinin fərari kimi döyüş meydanını qoyub qaçdığına da şahidi oldular. Şahidi oldular ki, Azərbaycanın Silahlı Qüvvələri qarşısında işğalçı ölkənin ordusu qətiyyətlə dayanıb bilməz və hazırda rəsmi İrəvanın da, bütövlükdə erməni cəmiyyətinin də müharibə qorxusu məhz bu səbəbdəndir.

Haylara qəhrəmanlığın nə olduğunu, necə olduğunu da Azərbaycan Silahlı Qüvvələri göstərdi

Artıq 106-cı ildönümünü qeyd etdiyimiz Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ermənilərin illər, onilliklər boyu uydurduğu mifləri dağıtdı. Hələ keçmiş zamanda belə erməni döyüşçülərinin Makedoniyalı İskənderin döyüşçülərindən daha döyüşkən kimi qələmə verən, o böyüklüyündə sərkərdənin ordusunu məğlub etdiklərini uyduran hayları da, məhz Azərbaycan Silahlı Qüvvələri susdurdu. Xocalıda bir vaxtlar günahsız qadınlara, uşaqlara, qocalara qarşı etdiyi dəhşətli işgəncələrlə biabırçı şəkildə tanınan, sonra da Ermənistan Respublikasının müdafiə nazirinin müavini təyin edilən Manvel Qriqoryanı dırnıqrası "Artsax qəhrəmanı" hesab edən haylara qəhrəmanlığın nə olduğunu, necə olduğunu da Azərbaycan Silahlı Qüvvələri göstərdi. Göstərdi ki, qəhrəmanlıq herb meydanında, döyüş meydanında olur və bu zaman ordu öz gücünü əliyalın insanlara, uşaqlara, qadınlara, ixtiyar qocalara deyil, silahlı düş-

Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən DARMADAĞIN EDİLƏN MİFLƏR

mənə qarşı göstərmək, bununla da öz haqlı mübarizəsində qələbə qazanmaqdır. Erməni hərbcilərinin yeməklərini oğurlayarkən yaxalanan birini "qəhrəman" hesab edənlərə, ona erməni mifalagiyasında "heykəl" qoyanlara başa salındı ki, qəhrəman adı kişilik meydanında, üz-büz savaş zamanı qazanılır. Bunu haylara məhz Azərbaycan Silahlı Qüvvələri başa saldı. Şuşanın işğaldan azad edilməsi zamanı əlbəyaxa döyüşə qatılan, düşməni nəinki diz çökdürən, qorxuya salan, hətta vahimələndirən Azərbaycan əsgəri, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin hərbciləri haylara əsl mərdlik, igidlik dərsi keçdi. Məhz bu dərs erməni miflərini darmadağın etdi və bunu da bütün dünya müşahidə etdi.

Azərbaycan Silahlı Qüvvələri onların uydurduqları mifləri tarixin zibilliyinə tulladı

Xocalı faciəsini törətdiyinə, əliyalın insanlara, uşaqlara, qadınlara, qocalara qarşı silahlı hücum etdiyinə, onları vəhşicəsinə qətlə yetirdiyinə görə fəxt etdiyini, özünü qəhrəman hesab etdiyini bəyan edən Serj Sarkisyan da dərs verildi, onunla eyni dərəcədə qəhrəman kimi özünü göstərən Robert Koçaryana da.

Hər ikisinə göstərildi ki, qəhrəmanlıq necə olur. Azərbaycan xalqına qarşı cinayətlərdə iştirak etmiş Köçeryan da, Sarkisyan da, Ohanyan və onlar kimi başqaları da Azərbaycan ordusunun parlaq qələbələrini, bununla da bir çox erməni miflərinin iflasını öz gözləri ilə gördülər. Gördülər ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri onların uydurduqları mifləri tarixin zibilliyinə tulladı və onları rüsvayçı məğlubiyyətə uğratmaqla uydurduqlarının puç olduğunu bir daha sübut etmiş oldu. Cinayətkarlar şahidi oldular ki, onların uydurduqları, mifləşdirdikləri döyüşçüləri Azərbaycan Ordusunun heç bir əsgəri ilə müqaisə belə edilən deyil. Öz sıralarından 10 mindən artıq fərarinin olduğunu müşahidə edənlər Azərbaycan Ordusundan birçə nəfərin belə fərarilik etmədiyini gördükdə bizim əsgərlərimizlə müqaisə belə edilə bilməyəcəklərinə bir daha əmin oldular. Əmin oldular deyə indi artıq həmin miflərdən dem vura bilmirlər və bu da məhz elə miflərin darmadağın edilməsi deməkdir.

Hələ də sarsıntıdan çıxıbilmirlər ki, yadlarına uydurduqları miflər düşsün

Göründüyü kimi, Ermənistanın

silahlı qüvvələri ilk gündən etibarən məğlubiyyət acısını dadmalı oldular və cəmi 44 gün ərzində bizim əsgərlərimiz qarşısında rüsvayçı məğlubiyyətini özləri də gördülər. Gördülər ki, onlar bundan artıq müddət ərzində bizim əsgərlərimizlə qətiyyətlə döyüşmək iqtidarında deyillər. Belə bir vəziyyət bütövlükdə erməni cəmiyyətini sarsıtdı və haylar hələ də bu sarsıntıdan çıxıbilmirlər ki, yadlarında uydurduqları miflər düşsün. Artıq belə bir qısa müddətdə, cəmi 44 gün ərzində məğlubiyyəti qəbul etmələri, kapitulyasiya sənədinə erməni baş nazirinin imza atmaq məcburiyyətində qalması fonunda Ermənistanın sadə vətəndaşları başa düşdülər ki, onların sevimli miflərini Azərbaycan Silahlı Qüvvələri bu qədər qısa zaman fasiləsində darmadağın etməklə, bu miflərin puç olduğunu sübut etmiş oldu.

Miflərinin darmadağın edildiyini qəbul etmək istəməyənlərin bunu qəbul etməkdən başqa çarələri qalmadı

44 günlük müharibə başa çatdıqdan sonra, Ermənistan çox rüsvayçı məğlubiyyətlə qarşılaşmalı olduqdan sonra, hayların bəzi nümayəndələri yaratdıqları mifləri hələ də

förmalaşdırmaq fikri ilə baş qaldırmaq qərarına gəldikləri zaman da dərs almalı oldular. Yeni də Azərbaycan Silahlı Qüvvələri düşməni məhv etdi və bu dəfə cəmi bir sutkadan da az müddət, az zaman fasiləsində düşməni təslim olmağa, qanunsuz silahlı dəstələri silahı qoyub diz çökməyə vadar etdi. Cəmi 23 saatdan bir qədər artıq zaman kəsiyində hayların həmin o miflərinin darmadağın edildiyini qəbul etmək istəməyənlərinin də bunu qəbul etməkdən başqa çarələri qalmadı. Qanunsuz erməni silahlı dəstələri təslim olmaq məcburiyyətində qalmaq, dırnaqarası məğlubedilməz döyüşçü mifi yaradan haylar bu mifin tamamilə darmadağın edildiyini bir daha görmüş və buna əmin olmuş oldular. Doğrudur, bəzən hayların hansısa qüvvələrinin guya revanşist əhval-ruhiyyədə olduqları barədə Ermənistan tərəfində spekulasiyalar da olur. Amma, bununla belə haylar özləri də yaxşı bilirlər ki, istənilən halda Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı və ölkəmizin Prezidenti cənab İlham Əliyevin, Cəsur Azərbaycan Əsgərinin, Azərbaycan xalqının həmrəyliyinin qarşısında acizdirlər və onların yaratdıqları miflər artıq çoxdan darmadağın edilib və heç bir işə də yaramır...

İnam Hacıyev

ABŞ-da noyabr ayında keçiriləcək prezident seçkiləri yaxınlaşdıqca, anket nəticələri keçmiş prezident Donald Trampın yenidən seçilmək şansının böyük olduğunu göstərir. Lakin bu seçkinin nəticəsi təkcə ABŞ üçün deyil, bütün dünya üçün vacibdir. Trampın prezident kimi seçilməsi vəziyyətində onun siyasətinin hazırkı prezident Co Bayden siyasətindən nə ilə fərqlənəcəyi də müəyyən qədər bilinir. Xüsusilə də Trampın xarici siyasəti onun əvvəlki prezidentliyindən bəri mübahisəli mövzu olub. Beləliklə onun Ukrayna və NATO-ya münasibəti beynəlxalq münasibətlərdə ciddi dəyişikliklərə səbəb ola bilər. Bundan əlavə, daxili siyasətdə xüsusilə immiqrasiya və ətraf mühit məsələləri seçkidə müəyyənedici amillər kimi görünür. Bu kontekstdə Trampın yenidən prezident seçiləcəyi təqdirdə ABŞ və dünya siyasətinin hansı trayektoriyaya gedəcəyi böyük müzakirə mövzudur. Belə ki, seçki bütün dünyada böyük əks-səda doğuracaq və Birləşmiş Ştatların hüdudlarından kənarında milyonlarla insanın taleyinə təsir edəcək mühüm siyasi dəyişikliklərə səbəb olacaq.

Anket nəticələri göstərir ki, ABŞ-ın keçmiş prezidenti Donald Trampın noyabrda keçiriləcək prezident seçkilərində qalib gəlmək şansı daha çoxdur, lakin fərq çox azdır. Trampın namizədliyinin iyulda keçiriləcək milli konqresdə Respublikaçılar Partiyası tə-

ABŞ-da seçiləcək liderin dünyaya təsirləri

bağlı mövqeyinin necə olacağı da maraqlıdır. Onun Avropanın müdafiəsində, xüsusən də Rusiyanın təzyiqlərinə qarşı hansı rol oynayacağı müəyyən qədər belli olsa da bəzi məqamlar qaranlıq qalır.

Trampın daxili siyasəti də geniş spektri əhatə edir. Onun immiqrasiya siyasəti xüsusilə sərhəd təhlükəsizliyi və immiqrantların statusu ilə bağlı sərt tədbirlər əhatə edir. Daha əvvəl olduğu kimi bu dəfə də Tramp ABŞ-Meksika sərhədini gücləndirməyi və qeyri-qanuni mühacirlərin sayını azaltmağı vəd edir. O, həmçinin müsəlman ölkələrindən gələn mühacirlərin səyahət məhdudiyyətlərini genişləndirəcəyini də vəd edib. Bu siyasət ABŞ-ın daxili və xarici əlaqələr baxımından hansı mövqedə olacağını kritik göstəricisi hesab olunur. Trampın İsrail siyasəti də mühüm müzakirə mövzudur. O İsrail ilə ərəb ölkələri arasında normallaşmaya önəm verib və Qüdsün paytaxt olmaq statusu ilə bağlı mühüm addımlar atıb. Ancaq bu siyasətin Fələstin məsələsi və regional qeyri-sabitlik baxımından tənqidlərə qarşılanacağı gözlənilir.

Nəhayət, Trampın ətraf mühitlə bağlı siyasəti də daim fərqli olub. O, ABŞ-ın Paris İqlim Sazişindən çıxması və ənənəvi enerji siyasətini təşviq etməsi ilə yadda qalıb. Bu vəziyyət də öz növbəsində iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə beynəlxalq əməkdaşlıqla bağlı ciddi narahatlıqlar yaradır.

rəfindən təsdiqlənəcəyi gözlənilir. Lakin Tramp ümumiyyətlə ölkə üçün hansı planları olduğunu açıqlamasına da onun siyasətinin hazırkı prezident Co Baydenin siyasətindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənəcəyi aydındır. Xüsusilə Trampın Ukrayna siyasəti birmənalı qarşılanmır. Belə ki, anketlərə görə ABŞ-ın Ukraynaya maliyyə və hərbi dəstək siyasətinə respublikaçı seçicilər, demokrat seçicilərə nisbətən daha az dəstək verir. Tramp Rusiyanın 2022-ci ildə Ukraynaya müdaxiləsindən sonra ABŞ-ın Ukraynaya göndərdiyi hər-

bi və maddi yardımları tənqid edir və bu yardımın azaldılması olduğunu müdafiə edir. Lakin bu münasibətin beynəlxalq münasibətlərdə hansı dəyişiklikləri yarada biləcəyi qaranlıq olaraq qalır.

Tramp prezidentliyi dövründə Rusiya prezidenti Vladimir Putin və onun rəhbərliyi ilə münasibətlərə önəm vermiş və xoşməramlı əlaqələr qurmuşdu. Bu faktı nəzərə alarsaq, onun gələcək dövərdə yenidən seçiləcəyi təqdirdə Ukrayna ilə bağlı siyasətində mövqə dəyişəcəyi gözlənilir. Beləliklə Amerika siyasəti gündəminin Trampın Ukrayna ilə bağlı

siyasətinin məqsəduyğunluğu və beynəlxalq ictimaiyyətə təsiri ilə bağlı ciddi narahatlıqları var.

Trampın xarici siyasətdəki fikir ayrılıqları təkcə Ukrayna məsələsi ilə məhdudlaşmır. Xüsusilə onun NATO-ya münasibəti də fərqlidir. Tramp tez-tez ABŞ-ın NATO-dan çıxmasını gündəmə gətirir və müttəfiq ölkələrdən müdafiə xərclərini artırmağı tələb edirdi. Bu vəziyyət transatlantik əlaqələr və Avropanın təhlükəsizliyi mövzusunda ciddi müzakirələrə səbəb olub. Trampın ABŞ-ın digər ölkələrin təhlükəsizlik məsələləri ilə məşğul olması

Bütün bu amillər Trampın gələcək siyasətinin ABŞ-da və bütün dünyada hansı təsirlər yaradacağı ilə bağlı ciddi dəyişikliklər yaradır. Bununla belə, Trampın yenidən seçiləcəyi təqdirdə yürüdəcəyi siyasətin beynəlxalq sistemdə ABŞ-ın qlobal liderlik rolu baxımından kritik əhəmiyyət kəsb edir. Nəticə olaraq globalist Baydenə fərqli olaraq, millətçi kapitalist siyasət yürüdəcək Trampın dünyadakı supergüc olma uğrunda yarışdan çəkilməyini də deyə bilərik.

Zərdüş Quluzadə

HÜQUQŞÜNAS AÇIQLADI

"Tapşırıq müqaviləsi ilə bağlı məsələ AR Mülki Məcəlləsi ilə tənzimlənir. Mülki Məcəllənin 777-ci maddəsinə əsasən, tapşırıq müqaviləsinə görə, tapşırığı həyata keçirməyi öhdəsinə götürən şəxs (vəkalət alan) başqa şəxsin (vəkalət verənin) ona tapşırığı əqdə, işləri və ya digər xidmətləri konkret nəticə əldə olunmasına təminat vermədən icra etməyi öhdəsinə götürür". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında hüquqşünas Xanlar Səttullayev deyib. O bildirib ki, vəkalət alanın vəkalət verənə qeyri-maddi olan vasitəçilik xidmətlərini göstərməsi - əqdə bağlanması və bu məqsədlə müvafiq işlərin görülməsi və xidmətlərin göstərilməsi tapşırıq müqaviləsinin predmetini təşkil edir: "Vəkalət alanın vasitəçilik xid-

mətlərinin nəticəsi maddi formada təcəssüm olunmur və xidmətlərin konkret nəticə əldə olunmasına təminat verilmir.

Tapşırıq müqaviləsinə görə vəkalət verən vəkalət alana onun adından və onun vəsaiti hesabına hər-hansı hüquqi hərəkətləri icra etməyi tapşırır. Tapşırıq müqavilə-

Etibarnamə ilə tapşırıq müqaviləsinin fərqi nədir?

sinin predmeti anlayışına təmsilçinin yalnız hüquqi hərəkətləri aiddir. Hüquqi hərəkətlər dedikdə burada əqdə bağlanması və bu məqsədlə müvafiq işlərin görülməsi və xidmətlərin göstərilməsi, məsələn vəkalət verənin adından əqdə bağlanması, müəssisənin dövlət qeydiyyatından keçirilməsi, banklarda hesabların açılması, razılıq sənədləri (və ya lisenziyaların) dövlət orqanlarından alınması, hüquqi şəxsin ləğvi və yenidən təşkili və s. hüquqi hərəkətlər nəzərdə tutulur. Bundan başqa, vəkalət alan göstərdiyi xidmətin nəticəsinə təminat vermir.

Tapşırığın məzmunu müqavilədə birbaşa göstərilmədikdə, bağla-

nan əqdərin və ya göstərilən xidmətlərin xarakteri ilə müəyyənləşdirilir. Məsələn, tapşırıqda onun icrasına aid hüquqi hərəkətlərin yerinə yetirilməsi səlahiyyəti göstərilməlidir. Üçüncü şəxslər üçün nümayəndəliyə aid müddəalar qüvvədə olur.

Mülki Məcəllənin 362-ci maddəsinə görə, Bir şəxsin üçüncü şəxslər qarşısında təmsilçilik üçün başqa şəxsə verdiyi vəkalət etibarnamə sayılır. Etibarnamə hər hansı bir işin icrasını bir tərəfin (etibar edən, etibarnaməni verən) başqa bir nəfərə (etibar edilənə, etibarnaməni alana) etibar etdiyini bildiren sənəddir və hüquqi əhəmiyyət daşıyır. Etibar edilən şəxs etibar edilən

iş icra etməyə borcludur. Hər hansı bir səbəbdən iş icra edilə bilmədikdə, etibar edənə mütəq məlumat verilməlidir".

Onun sözlərinə görə, etibarnamələr müxtəlif məzmununda ola bilər: "Səlahiyyət həcminə görə etibarnamələrin 3 növü qeyd edilir:

1. Konkret bir işi görmək üçün birdəfəlik etibarnamə verilir. Buna birdəfəlik etibarnamə deyilir. Bir nəfər imkanı olmadığı üçün əmək haqqını, ev orderini, mükafatı ala bilmədikdə istədiyi adama etibarnamə verən ki, bu, birdəfəlik etibarnamə adlanır.

2. Xüsusi etibarnamə müəssisə rəhbəri tərəfindən müəssisənin məsləhətçisinə verilir. Arbitraj hüquq iqtisad məhkəməsində etibar edilən şəxs etibarnaməni qeydiyyatdan keçirərək təmsil etdiyi müəssisənin hüquqlarını, mənafeyini qoruyur".

Söylü Ağazadə

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi, Prezident Administrasiyasının xarici siyasət şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev "Bakı Fransanın Cənubi Qafqazdakı siyasətini effektiv hesab etmir, əksinə, "zərərli siyasətdir", deyə açıqlamasında bildirib. Əlavə edib ki, Fransanın Ermənistanı silahlandırması danışıqlarda əldə olunan nəticələrə və Qafqazda sülhə təhlükədir. "Fransanın militarizasiya siyasəti Ermənistanı revanşist qüvvələri stimullaşdıracaq addımdır. Ermənistanı öldürücü silahların verilməsi ciddi narahatlıq doğurur", - H.Hacıyev qeyd edib.

Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyi isə "Rəsmi Bakının Ermənistanla Fransa arasında hərbi-texniki əməkdaşlığa reaksiyası çaşdırıcıdır" deyə reaksiya verib. Bəyanatda deyilir ki, istənilən ölkənin müasir hərbi texnika ilə silahlanmış ordusuna sahib olmaq suveren hüququ var. "Respublikanın xarici siyasət idarəsi bir daha göstərdi ki, Ermənistan bütün qonşularının ərazi bütövlüyünü və sərhədlərinin toxunulmazlığını tanıyır... Ermənistan Respublikası bu yanaşmanı Azərbaycan Respublikasının Tavuş vilayətində Azərbaycan Respublikasının Qazax rayonunun dörd kəndinin delimitasiyası ilə praktiki olaraq sübut edib. Biz Azərbaycanı Ermənistan Respublikasının 30-dan çox kəndinin həyati əhəmiyyət daşıyan ərazilərinin işğalına son qoymağa çağırırıq", - nazirlik qeyd edib.

Ermənistan XİN unudur ki...

Açıq-aşkar işğalçılıq siyasəti yürüdən, 30 il qonşu ölkənin dünya birliyi tərəfindən tanınan, beynəlxalq sənədlərdə təsbit olunmuş ərazilərini ilhaq edən və sonradan sülh yolu ilə yox, məhz müharibə yolu ilə həmin əraziləri geri verməyə məcbur edilən bir ölkənin yenidən silahlanması məqbul hesab edilmir. Düzdür bu, heç bir beynəlxalq sənədlərdə öz əksini tapmayıb, amma bütün məğlub ölkələr, həm də işğalçı, millitarist ölkələr bu aqibəti bu günə qədər yaşayıblar və bundan sonra da bir qayda olaraq yaşamalıdırlar. Ermənistan da istisna deyil. İşğalçı ölkə tarixdən bizə məlum olan Yaponi-

ya, Hitler Almaniyası kimi yırtıcı dövlətlərdən geri qalan deyil. Vaxtilə Yaponiyanın Kvantun ordusunu dayandırmaq üçün ABŞ aviasiyası Xirosima və Naqasakiyə iki atom bombası atması və sonradan bu ölkəyə qoyulan, eyni zamanda Hitler Almaniyası məğlub olandan sonra onun sələfi olan AFR-ə tətbiq olunmuş uzunmüddətli hərbi qadağaları yada salaq. Ermənistan işğalçı dövlət olaraq onlardan hansı müsbət keyfiyyətlərinə görə seçildi. Ona görə də Ermənistan rəhbərliyi anlamalıdır ki, Azərbaycan-

nın narahatlığı "bir ölkənin suveren hüquqlarını məhdudlaşdırmaq" deyil, işğalçılıq sindromundan əziyyət çəkən Ermənistanı sağaltmaqdır. Əgər İrəvan Parisin dəstəyi ilə yenidən silahlanarsa, bu, növbəti müharibənin başlamasına təkan verəcək. Əgər Fransa Cənubi Qafqazda sülh, "kiçik bacısı"nın "başını salamat" istəyirsə, bütün çirkin oyunlardan əl çəkməli, bölgəni yenidən müharibə meydanına çəbirməsi həvəsindən daşınmalıdır.

Fransa sülhə təhlükədir

Bu arada...

"Vətən üçün Tavuş" hərəkatının lideri, arxiyepiskop Baqrat Qalstanyan tərəfdarları ilə hakimiyyəti ələ keçirmək barədə yeni planlar üzərində baş sındırmaqdadırlar. Hələlik gücləri Ermənistan Parlamentini mühasirəyə almağa yetir. Bu dəfə 4 mindən az adamın keşişin ətrafında toplaşmasına baxsaq, bəlkə də bu, onun son akkordlarıdır, "fırtına"dan əvvəl etdiyi son böyük hərəkdir. Təhlükəsizlik qüvvələri onun tərəfdarlarını təqib etməyə başlayıb və yol boyu heç bir ciddi müqavimətlə qarşılaşmayıb. Qalstanyanın sözlərinə görə, o, regionlara qastrol səfərinə çıxmağa hazırlaşır, ona görə də dərhal hakimiyyətə gəlməkdən söhbət gədə bilməz. Paralel olaraq baş nazir Nikol Paşinyan yenidən Azərbaycanla sərhədin delimitasiyasının vacibliyindən danışdı.

Parlament müxalifəti Paşinyanın istefasının zəruriliyi ilə bağlı bəyanatı qəbul etməyə ümid edirdi. Onların impiçment proseduruna başlamaq üçün kifayət qədər səs-ləri çatmayıb, buna görə də hökumətin əleyhdarları ən azı "təsəlliverici mükafat" alacaqlarına ümid edirdilər. Ancaq bunun üçün də müxalifət çox zəif çıxdı. Sadəcə olaraq, hakim "Mülki Müqavilənin" deputatları parlamentə gəlmədilər. Müxalifət səs-lərinin üçdə birindən azına malik olduğundan növbədənəkar iclas etibarsız sayılıb. Ancaq bu, təkə Paşinyanın partiyasının mövqeyi deyil. Hətta onun rəqibləri də tam həyətə meydana çıxmadı. Baş nazirlə həllədi-

ci döyüşü deputat Taquhi Tovmasyan əldən verib. "Mən bu gün görüşdə iştirak edə bilmədim, baxmayaraq ki, qeydiyyatım heç nəyi dəyişməzdi" deyib.

Buna baxmayaraq, "Ermənistan bloku" fraksiyasının katibi Artsvik Minasyan "Mülki müqavilə"ni iclasda iştirak etmədiyi üçün konstitusiyaya quruluşunu devirməyə cəhdə ittiham edib. Eyni zamanda küçədə qəzəbli izdiham müxalifəti mandatlarını istefa verməyə çağırıb, bununla da Paşinyan rejiminə qarşı mübarizə əzmlərini nümayiş etdiriblər, lakin parlamentarilər həyəcanlanmaq qərarına gəliblər. Üstəlik, Qalstanyan deputatları dəstəkləyib. "Effektiv olanda istefa verəcəklər. Mandatların heç bir mənası yoxdur. Deyirlər ki, bu məsələ həmişə gündəmdədir, hər şey onun nə dərəcədə effektiv olacağından, nə vaxt və necə olacağından asılıdır. Mandatdan imtina etməyin nə mənası var və onlar düşdüüyü vəziyyəti başa düşürlər", - deyə keşiş bildirib.

Müxalifətin mövqeyi həqiqətən də qib-tədilməzdir. Parlamentə hücum etmək üçün uğursuz cəhddən sonra hökumət əks hücumu keçib. Əsas zərbə Qalstanyanı və Daşnaksütyun partiyasını açıq şəkildə dəstəkləyən iş adamlarına deyib. O cümlədən, azı 13 daşnak saxlanılıb. Hakimiyyət onları müxalifətin mitinqlərində iştiraka görə pul aldığı iddia edilən şəxslərə rüşvət verməkdə şübhəli bilir. İstintaq Komitəsinin məlumatına görə, emissiyanın qiyməti 5 min dram (12 dollar) olub. Daha 12 nəfər parlamentin özünə basqınla bağlı cinayət işi ilə üzleşib.

Bundan əlavə, Qalstanyanın silahdaşlarından biri Suren Petrosyan ölkədən qaçıb. Parlamente basqın edilən gün Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin əməkdaşları onu saxlayaraq bir sutkaya yaxın "profilaktik söhbət" aparıblar.

Bundan əvvəl "Artur qardaşları" qrupunun iki üzvü Artur və Artak Sarkisyan qanunsuz silah saxlamaqda şübhəli bilinərək saxlanılıb. 2000-ci illərin ortalarında Keniya hakimiyyəti onları qaçaqmalçılıq, korrupsiya və digər ağır cinayətlərdə ittiham edirdi. İyun ayında Petrosyan "qardaşları" Qalstanyanla tanış olublar.

Buna baxmayaraq, "Vətən uğrunda Tavuş" hərəkatının lideri Paşinyana qarşı sərt bəyanatlar verməkdə davam edir. Məsələn, o, 2008-ci il martın 1-i müxalifətin parlamente son hücumu ilə müqayisə etməyə başlayıb. Qalstanyanın sözlərinə görə, birinci halda Paşinyan etirazçıları "polise qarşı buxovlarını qırmağa" çağırıb, ikincidə isə özü polisi müxalifətə yönəldib. "Hamımız istintaq təcrübəsinə sahibik, 12 iyun yeni 1 martdır... Yeganə günahkar Nikol Paşinyan adlı yalançıdır", - deyərək keşif yekunlaşdırıb.

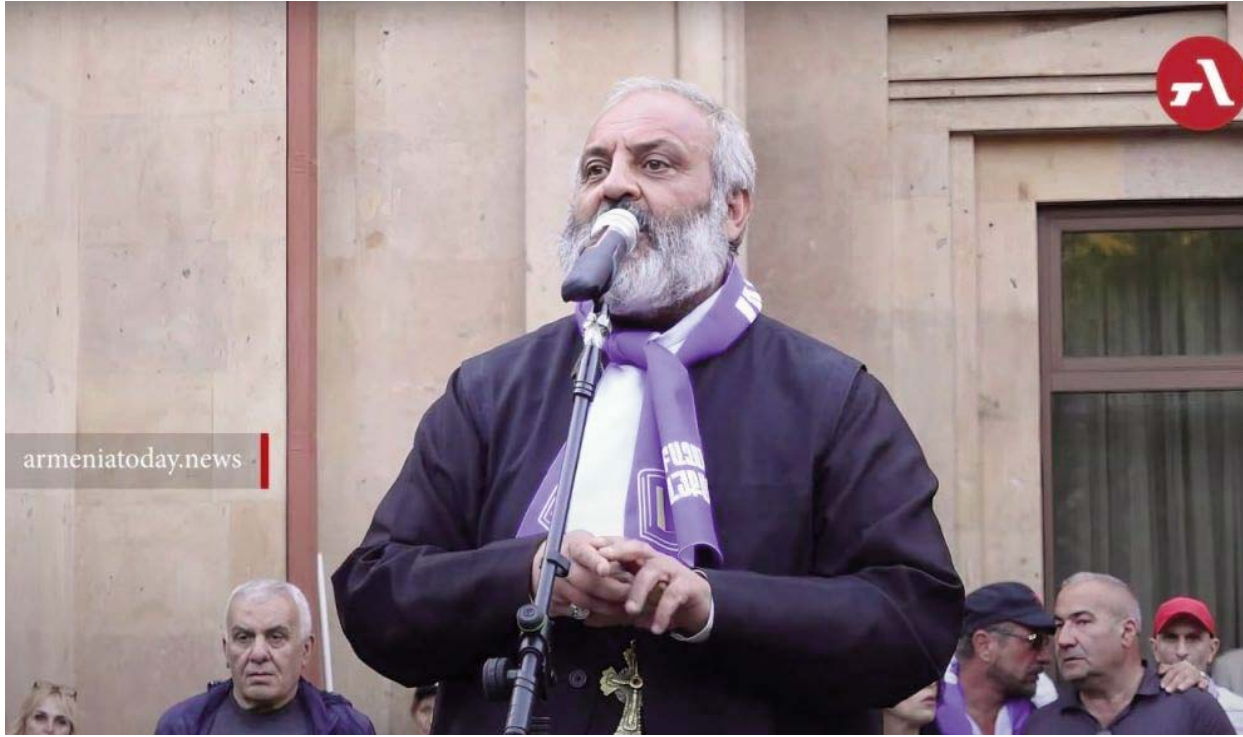
Yada salaq ki, 16 il əvvəl Ermənistan prezidenti Robert Köçeryan öz varisi Serj Sarkisyanın ölkə başçısı seçilməsi ilə bağlı etirazları vəhşicəsinə yatırırmışdı. O cümlədən, azı 10 nəfər həlak olub, 200-dən çox insan yaralanıb və bir müddət sonra Paşinyan həbsxanaya göndərilib. Eyni zamanda, bir həftə əvvəl müxalifətin törətdiyi toqquşmalar zamanı parlamentin yaxınlığında ölənlərin sayı 101 nəfər yaralanıb. Qəribədir ki, Qalstanyanın təklif etdiyi müqayisə Köçeryanın və hazırda onun əsas seçki sponsoru olan Sarkisyanın tərəfdarları arasında daha yaxşı qarşılanıb.

Paşinyan yenidən Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin delimitasiyasından danışır. Zəngəzur bölgəsinə 3 günlük səfəri zamanı bəyan edib ki, siyasi rəqibləri bu prosesi Ermənistan üçün şər kimi təqdim etməyə çalışırlar, əslində isə sadə vətəndaşlar bunu istəyir. "Hələlik Sovet İttifaqı dövründə mövcud olan sərhədlər bərpə olunur. Mümkündür ki, Ermənistanla Azərbaycanın yeni razılaşmalar əldə etdiyi an gələcək. Nə vaxtsa İrəvan və Bakı bir-birinə 100 kv.m ərazini güzəştə gedə bilərlər. Amma bu, referendum yolu ilə edilməlidir", - baş nazir vurğulayıb.

Maraqlıdır ki, bütün bu sözlər məhz Zəngəzur (Sünik) bölgəsində eşidilib, Azərbaycan Naxçıvana Zəngəzur dəhlizinin tikintisinə ümid bəsləyir. Bir çox erməninin nöqtəyi-nəzərindən bu layihə onların ölkələrinin gələcəyi üçün ölümcül ola bilər. "Vətən naminə Tavuş" etiraz hərəkatı isə sönməkdədir. Qafqaz İnstitutunun rəhbəri Aleksandr İskəndəryan bildirib ki, Paşinyan Azərbaycanla sərhədin yaradılmasını davam etdirməyin vacib olduğu qərarına gəlib. Lakin ümumilikdə hökumətin reytingləri aşağı olaraq qalır və insanlar delimitasiyaya həvəsli deyillər. Etiraz fəaliyyətinin bu raundu sona çatır, lakin başqaları da ola bilər. Sünik bölgəsində sərhədin çəkilməsi ilə bağlı etirazların Tavuş bölgəsindən daha güclü olacağını istisna etmək olmaz.

Yerlilər və gəlmələr

Ermənistan mətbuatı Qarabağdan köçən ermənilərlə yerli ermənilər arasında konfliktin dərinləşdiyini barədə xəbərdarlıq edib. Əlavə edilib ki, indiki vəziyyət "gəlmə

ermənilər" in hərəkatlarında də özünü büruzə verir. "Ölkənin hər yerindən könüllülər qaçqınlara yardım edərkən, insanlar onları öz evlərində pulsuz yerləşdirərkən, "qarabağlılar" öz hüquqlarını Ermənistan hökumətinə diktə etməyə başladılar. Bir sözlə, "qarabağlılar" dan qara nankorluq gördük", qeydlərdə deyilir.

Minnətdarlıq insanlar arasındakı münasibətlərdə sövdələşmə vasitəsi kimi xidmət edə bilər. Aristotel bu barədə deyib: "Sizi razı salan birinə bir yaxşılıq qaytarmaq və öz növbəsində onu razı salmağa başlamaq minnətdarlığa xasdır". Ermənilər təəssüflənirlər ki, bu gün onlar 30 ildən artıq bir müddətdə Ermənistanın dövlət büdcəsi, vergilər hesabına rahat yaşayanların qara nankorluğu ilə üz-üzədirlər. Söhbət Ermənistanla köçən "Qarabağ erməni" ndən gedir.

Erməni blogger Roman Bağdasaryan öz verilişlərinin birində hesablamışdı ki, 30 il ərzində çoxsaylı marafonlar nəticəsində təkə Spyurk tərəfindən ermənilərin yaşadığı Qarabağa 30 milyard dollar sərmayə qoyulub. Fərdi investisiyalar da olub, məsələn, Levon Ayrapetyan. Ermənistan Respublikasının köməyi bundan dəfələrlə çox idi. Qarabağ yalnız Ermənistanın köməyi sayəsində mövcud olub. Nəticədə bu vəsaitlərin oğurlanması hesabına yalnız Qarabağ elitasının yuxarı təbəqəsi varlanıb. Lakin buna baxmayaraq, fakt faktlığında qalır ki, Qarabağ bütün bu illər ərzində erməni vergi ödəyicilərinin hesabına mövcud olub.

İndi Qarabağdan minlərlə erməni Ermənistanla köçüb və buna görə onlar minnətdar olmalıdırlar. Amma yox, yadınıza salın, ölkənin hər yerindən könüllülər qaçqınlara kömək edərkən, insanlar onları öz evlərində pulsuz yerləşdirərkən, Qarabağ sakinləri öz hüquqlarını Ermənistan hökumətinə yedirtməyə başladılar. 2020-ci il oktyabrın 1-dən yaşayış xərclərini kompensasiya etmək üçün Qarabağdan olan "qaçqınlar" a aylıq yardım ödəməyə başladı. Hər ailə ayda adambaşına 40 min dram və kommunal xərclər üçün daha on min alıb. Kiçik və kasıb Ermənistan üçün bunlar çox böyük məbləğdir.

Bəs cavab nədir?

Cavab isə qara nankorluqdur. Bir çox qarabağlılar əvvəlcə Robert Köçeryanın bayrağı altında dayanmışdılar (görünür, onun onları necə aşağıladığını unudublar), indi isə tamamilə Baqrat Qalstanyanın tərəfdarları sırasına qoşulublar və onunla birgə Paşinyan hökumətinin istefasını tələb edirlər.

canlı orqanizm məşq edib daha da yaxşılaşa bilər. "Hər şeyi ilahiləşdirmək bizim təbiətimizdədir. Biz də dövləti ilahiləşdiririk. Problem ondadır ki, biz özümüzü dövlətimizi yaxşılaşdırmaq imkanından məhrum edirik. Biz özümüzü dövlətin insanların həyatını yaxşılaşdırmaq üçün alət olması düşüncəsindən məhrum edirik. Ordumuz ilahiləşdirdik və nəyə nail olduq? 2020-ci ildə və ondan sonra gördüklerimiz ordumuzun ilahiləşdirilməsi səbəbindən baş verdi. Dedilər: sakit ol, pis heç nə deyə bilməzsən, ordu başqa orqanizmdir, buna pis söz deyə bilməzsən. Amma eyni zamanda içəridə nələr baş verdiyini hamımız bildirik. Müqəddəslik çox vacibdir, lakin bunun gündəlik substantiv işlə heç bir əlaqəsi yoxdur", - Paşinyan bildirib.

T a -
vuş-Kanada arxiyepiskopunun etiraz hərəkatının ən aqressiv tərəfi məhz Qarabağdan olan qaçqınlardır. Sonda Nikol Paşinyanın səbri tükəndi və parlamentdəki çıxışı zamanı Qarabağdakı klerikal-feodal elitasının nümayəndələrinin Azərbaycana dəyəri milyardlarla ölçülən hərbi texnika və sursat arsenalı təhvil verdiklərini və Ermənistanla müxalifətin bundan istifadə etdiyini bildirdi. Bu gün isə həmin "qarabağlılar" 5 min dram müqabilində mitinqlərə qoşulurlar, hakimiyyəti dəyişmək istəyirlər.

Halbuki, erməni vergi ödəyicilərinin pulu ilə alınan silahları Qarabağda qoyub gənlər bu gün Köçeryanı və Qalstanyanı dəstəkləyirlər. Bu gün İrəvan küçələrində xüsusi rəftar tələb edən o ermənilər Robert Köçeryan, Serj Sarkisyan, Seyran Ohanyan, Arkadi Qukasyan, Bako Saakyan tərəfindən qarət ediləndə harada idilər?

Paşinyan: "Ordumuzu ilahiləşdirdik və nəyə nail olduq?"

"Ermənistan qarşısında şam yandırılmalı olan ikona kimi yox, öz üstünlükləri və mənfə cəhətləri olan, bəzi yerlərdə sevilən, bəzi yerlərdə isə cəlbədicilərin canlı orqanizm kimi qəbul edilməlidir". Respublikanın baş naziri Nikol Paşinyan iyunun 19-da Ermənistanın dövlət idarəetmə orqanlarına diaspora mütəxəssislərinin cəlb edilməsi üzrə "iGorz" proqramının iştirakçıları ilə görüşündə belə deyib və əlavə edib ki,

Bu gün Ermənistanla hakimiyyət daxilində parçalanma başlayıb. Artıq iqtidardakı sorosçular arasında fikir ayrılığı yaranıb. Ziddiyyət isveçrədə keçirilən Sülh Sammitindən sonra ortaya çıxıb. Bölməyə əsas səbəblərdən biri kimi bu qanadın təmsilçisi sayılan Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryanın sammitdə çıxışdan imtina etməsi göstərilir. Maraqlıdır, bu hadisələrin fonunda, keşif Baqrat Qalstanyanın etiraz aksiyaları keçirdiyi bir vaxtda iqtidar daxilində fikir ayrılığının yaranması Paşinyana, komandasına və Ermənistanla nə vəd edir?

Qeyd edək ki, Paşinyanın komandasında güvənəcək adam qalmayıb. Baş nazir daimi, uzunmüddətli kadrlar tapmaqda çətinlik çəkir. Sözügedən məqam da Ermənistanla hakim komanda daxilindəki fikir ayrılığından və siyasi münasibətlər sisteminin kövrəkliyindən xəbər verir. Təhlükəsizlik, polis və hərbi sistemdə hakimiyyətə bağlı olan qüvvələrin sayı azdır. Bu da öz növbəsində ölkədəki böhranı daha da dərinləşdirir. Hakim komandada yaranan fikir ayrılıqları Ermənistan daxilində revanşist qüvvələrin Nikol Paşinyanı təhdid etmək elementlərini daha da gücləndirir. Ermənistan Rusiyadan qorxduğu üçün Sülh Sammitində açıq iştirak etməkdən çəkinir. Armen Qriqoryanın da çıxışdan imtinası bundan xəbər verir. Hazırkı sorosçu Ermənistan iqtidarı həm Qərbə açıq olduğunu nümayiş etdirir, həm də Rusiya ilə siyasi mübadilə etməyə çalışır.

V.VƏLİYEV

MÜSTƏQİL AUDİTORUN RƏYİ

"ATS SOY PROCESSİNG" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin rəhbərliyinə:

Maliyyə hesabatları üzrə auditor rəyi:

1. Bizim fikrimizcə, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Cəmiyyətin 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə maliyyə nəticələrini və göstərilən tarixdə başa çatan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini Kommersiya Təşkilatları Üçün Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartlarına uyğun olaraq audit zamanı edilmiş düzəliş və əlavələrdən sonra bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Auditin Predmeti

- 31 dekabr 2023-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat;
- Həmin tarixdə başa çatan il üzrə mənfəət və ya zərər və məcmu gəlir hesabatı;
- Həmin tarixdə başa çatan il üzrə kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat;
- Həmin tarixdə başa çatan il üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat;
- Əsas uçot siyasətləri və digər izahedici məlumatlar daxil olmaqla, maliyyə hesabatları üzrə qeydlər.

Qeyd etmək istəyirik ki, 2022-ci ilin son qalıqları 2023-cü ilin əvvəlinə köçürülmüşdür.

Rəy üçün əsaslar

2. Biz auditə Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartlarına (BMUS) uyğun aparılmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın "Maliyyə hesabatlarının auditə üçün auditorun məsuliyyəti" bölməsində təsvir edilir. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Müəssisə haqqında :

31.12.2023-cü il tarixində "ATS SOY PROCESSİNG" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin törəmə təsərrüfat cəmiyyətləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

TTC-nin adı	TTC-nin VÖEN-i	İştirak payı
"Abşeron Yağ Emalı Fabriki" MMC	1306300051	99.5 %

Fəaliyyətin fasiləsizliyinə dair əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik.

Biz diqqəti "ATS SOY PROCESSİNG" MMC şirkətinin maliyyə hesabatlarına dair izahedici qeydlərində olan koronavirus infeksiyasının yayılması şəraitində və bunun iqtisadi nəticələri ilə bağlı şirkətin fəaliyyətinin davam etdirilməsinə dair qeyri-müəyyənlik faktorlarına yönəltmək istəyirik. İzahedici qeydlərdə hazırkı şəraitdə "ATS SOY PROCESSİNG" MMC şirkətinin öz fəaliyyətinin fasiləsizliyini təmin etmək sahəsində əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olmaması göstərilmişdir.

Müstəqillik.

Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Etika məcəlləsinin" (IESBA məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Cəmiyyətdən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu və IESBA məcəlləsinin tələblərinə uyğun yerinə yetirmişik.

Əsas audit məsələləri

3. Əsas audit məsələləri bizim peşəkar mühakiməmizə görə cari dövrün maliyyə hesabatlarının auditində ən əhəmiyyətli məsələdir. Bu məsələlər maliyyə hesabatlarının auditə baxımından və maliyyə hesabatlarına dair rəyimizin formalaşmasında bütövlükdə nəzərə alınmışdır, biz bu məsələlərə dair ayrılıqda rəy vermirik.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslərin məsuliyyəti

4. Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının Kommersiya Təşkilatları Üçün Milli Mühəsibat Uçotu Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrinə, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır. Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Cəmiyyəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı, yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühəsibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

5. Bizim məqsədimiz təqdim edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin o zəmanət vermir ki, əhəmiyyətli təhrif mövcud olduqda, BMUS-lara uyğun olaraq aparılmış audit onu həmişə aşkarlayır. Təhriflər dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə təqdim edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartlarına (BMUS) uyğun aparılan auditin bir hissəsi olaraq, biz audit zamanı peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması riskini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə qarşı audit prosedurlarını hazırlayır və həyata keçirir və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən daha yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət sisteminə sui-istifadə halları daxil ola bilər.
- Müəssisənin daxili nəzarət sisteminin effektivliyinə dair rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarını işləyib hazırlamaq üçün daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilən uçot siyasətlərinin uyğunluğunu, habelə uçot təxminləri və müvafiq açıqlamaların münasibliyini qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutları əsasında müəssisənin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisə və şəraitlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətə gəldikdə, auditor rəyimizdə maliyyə hesabatlarındakı müvafiq məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməli və ya belə məlumatların açıqlanması yetərli olmadıqda, rəyimizdə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatlarımızın tarixlərində əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və şəraitlər müəssisənin fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında düzgün təqdim edilib edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz korporativ idarəetmə üzrə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və müddəti, habelə əhəmiyyətli audit nəticələrin, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarət sisteminə əsasən əldə etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat veririk.

24 iyun 2024-cü il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Prime Audit and Consulting
member firm of Praxity

"ATS SOY PROCESSİNG" MMC MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	31 Dekabr 2023	31 Dekabr 2022
Aktivlər			
Uzunmüddətli aktivlər			
Bina, qurğu və avadanlıqlar (əsas vəsaitlər)	4	5,753,252	5,749,578
Qeyri-maddi aktivlər	5	13,036	
Torpaq, tikili və avadanlıqlarla bağlı məsrəflərin kapitalaşması	6	87,156	231,610
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar			477,357
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		5,853,444	6,458,545
Cari aktivlər			
Ehtiyatlar	7	12,884,837	19,222,046
Debitor borcları	8	8,476,722	6,150,503
Pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	9	74,608	1,440,189
Digər aktivlər	10	9,219,366	4,742,564
Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə artıq ödəmələr	11	122,701	14,289
Cəmi qısamüddətli aktivlər		30,778,233	31,569,591
Cəmi aktivlər		36,631,677	38,028,136
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	12	6,873,410	5,756,160
Hesabat dövrünün xalis mənfəəti		(8,089)	148,718
Asılı müəssisələrin bölüşdürülməmiş mənfəətində (zərərinə) pay			559,699
Ötən illərin bölüşdürülməmiş mənfəəti/(ödənilməmiş zərəri)	12	2,014,895	2,334,068
Cəmi kapital		8,880,215	8,807,645
Öhdəliklər			
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Digər uzunmüddətli öhdəliklər	13	10,299,966	10,000,000
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		10,299,966	10,000,000
Qısamüddətli öhdəliklər			
Qısamüddətli kreditör borcları	14	6,820,097	10,688,381
Vergi və sair ödənişlər üzrə öhdəliklər	15	129,966	9,268
Qısamüddətli alınmış borclar			2,606,100
Sair qısamüddətli öhdəliklər	16	10,501,435	5,916,741
Cəmi qısamüddətli öhdəliklər		17,451,497	19,220,491
Cəmi öhdəliklər		27,751,463	29,220,491
Cəmi öhdəliklər və kapital		36,631,677	38,028,136

24 iyun 2024-cü ildə Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Abdullayev Aqşın
Baş mühasib

"ATS SOY PROCESSİNG" MMC
MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT

Azərbaycan manatı ilə	Qeyd	2023	2022
Mal satışından gəlir	17	48,827,656	44,573,294
Satışların maya dəyəri	18	(46,428,882)	(43,041,028)
Ümumi mənfəət		2,398,774	1,532,266
Sair gəlirlər	17	173,952	739,791
Ümumi inzibati xərclər	19	(2,500,052)	(2,037,418)
Vergidən əvvəlki mənfəət		72,674	234,640
Vergidə nəzərə alınmayan xərclər		(53,940)	
Mənfəət vergisi		(26,823)	86,337
Xalis mənfəət		(8,089)	148,718
Hesabat dövrünün xalis mənfəətinə aiddir:			
Qrupun səhmdarlarına(payçılarına)		(7,782)	148,718
Qeyri-nəzarət paylarına		(307)	(415)

24 iyun 2024-cü ildə Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Əliyev Tahir
Direktor

Abdullayev Aqşin
Baş Mühasib

"ATS SOY PROCESSİNG" MMC
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT

Azərbaycan manatı ilə	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Cəmi kapital
31 dekabr 2022-ci il tarixinə qalıq	5,765,160	3,042,485	8,807,645
İl üzrə mənfəət		(8,089)	(8,089)
Nizamnamə kapitalının artırılması	1,108,250	(1,108,250)	
Düzəliş		80,659	80,659
31 dekabr 2023-cü il tarixinə qalıq	6,873,410	2,006,806	8,880,215

24 iyun 2024-cü ildə Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Əliyev Tahir
Direktor

Abdullayev Aqşin
Baş Mühasib

Sertifikasiyada yüksək nəticə göstərən müəllimlərin orta aylıq əməkhaqqısı artırılır?

Sertifikasiya imtahanında yüksək nəticə göstərən müəllimlərin (35 faiz əlavə alanların) orta aylıq əməkhaqqının sentyabr ayından 1295 manata çatması ehtimal olunur. SİA xəbər verir ki, bunu elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev "Sertifikatlaşdırma 2024: peşəkar müəllim - keyfiyyətli təhsil" mövzusunda keçirilən tədbirdə deyib.

Nazir bildirib ki, sertifikatlaşdırma imtahanında uğur qazanan (10 faiz əlavə alan) müəllimlərin orta aylıq əmək haqqının sentyabr ayından 980 manata çatması proqnozlaşdırılır. Nazir sertifikatlaşdırma iştirak etməyən müəllimlərin orta aylıq əmək haqqının 750 manat olacağını söyləyib: "Müəllimlərin sertifikatlaşdırılması nəticəsində 55 mindən çox müəllimin əməkhaqqına əlavə alacağı proqnozlaşdırılır. Əməkhaqqına 35 faiz əlavə alacaq müəllimlərin sayının isə təxminən 17,5 min nəfərə yüksələcəyi gözlənilir".

"ATS SOY PROCESSİNG" MMC
PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

Azərbaycan manatı ilə	2023	2022
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını		
Xalis mənfəət	(8,049)	234,640
Binalar qurğular və avadanlıq üzrə amortizasiya xərcləri	796,377	351,573
Əməliyyat aktiv və passivlərində dəyişiklikdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitləri	788,328	586,213

Əməliyyat aktiv və passivlərində dəyişikliklər		
Debitor borclarda xalis artım/azalma	(2,326,219)	(4,512,308)
Mal-material ehtiyatlarında xalis artım/azalma	6,337,210	(12,337,881)
Kreditor borclarda xalis artım/azalma	(4,476,802)	2,849,637
Digər qismüddətli aktivlərdə artım/azalma	(3,817,557)	(3,826,354)
Digər qismüddətli öhdəliklərdə artım/azalma	4,584,693	(1,728,537)
Qismüddətli alınmış borclar	(2,606,100)	
Maliyyə xərcləri	143,241	43,383
Vergi və sair məcburi artıq ödəmələrdə artım və ya (azalma)	(108,411)	28,429
Vergi və sair məcburi ödənişlər üzrə öhdəliklərdə artım və ya (azalma)	120,350	(451)
Asılı müəssisələrin bölüşdürülməmiş mənfəətində(zərərində) pay	(559,699)	82,956
Ödənilmiş faiz xərcləri	(143,241)	(43,383)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(86,337)
Əsas vəsaitin təqdim edilməsi	1,801	
Əməliyyat fəaliyyətinə yönəlmiş xalis pul vəsaitləri	(2,062,406)	(18,944,633)

İnvestisiya fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını		
Bina Qurğu və Avadanlıqların alınması	(814,818)	(6,097,088)
Torpaq, tikili və avadanlıqlarla bağlı məsrəflərin kapitalaşdırılması	144,453	(231,610)
İnvestisiyaların əldə edilməsi	477,357	(477,357)
İnvestisiya fəaliyyətlərinə yönəlmiş pul vəsaitləri	(193,008)	(6,806,054)

Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını		
Digər uzunmüddətli öhdəliklərin azalması		(10,103,334)
Uzunmüddətli faiz yaranan öhdəliklərin artması/(azalması)	299,966	10,000,000

"ATS SOY PROCESSİNG" MMC

Kapital ehtiyatlarının artması və ya (azalması)	1,108,250	5,765,060
Asılı müəssisələrin bölüşdürülməmiş mənfəətində(zərərində) pay	(518,381)	447,158
Kapitalın istifadəsi(geri götürmələr)		(4,198)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətlərinə yönəlmiş pul vəsaitləri	889,835	26,341,354
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)	(1,365,580)	590,667
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,440,189	849,522
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	74,608	1,440,189

24 iyun 2024-cü ildə Rəhbərliyin adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir:

Əliyev Tahir
Direktor

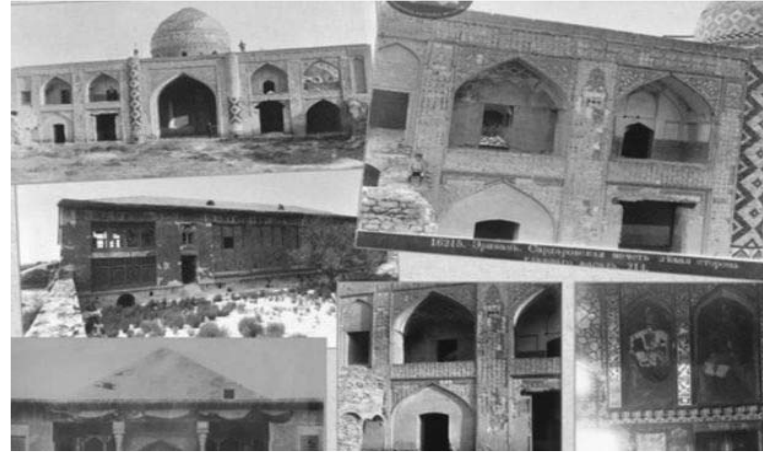
Abdullayev Aqşin
Baş Mühasib

Tarixi məkanımız - Qərbi Azərbaycan

Tarixi mənbələrə nəzər salarkən görürük ki, İrəvan xanlığının yarandığı ərazi ən qədim türk torpaqlarıdır və bu ərazidə qədim abidələrimizin mövcudluğu onun xalqımıza məxsusluğunu sübut edən amillərdəndir. Ermənilər Azərbaycanın mədəni irs nümunələrini erməni mülkiyyəti adı ilə tanıtmağa çalışmışlar. 1988-ci ildə Zəngəzurda, Göyçədə, Dərələyəzdə, İrəvanda, Vedidə yaşayan azərbaycanlılar dedə-baba yurdlarından qovulmağa başladılar. Kütləvi terrora məruz qalan azərbaycanlılar məcburiyyət qarşısında qalıb öz dedə-baba yurdlarını tərk etdilər. Bu ərazilərdə onlara məxsus yüzlərlə tarixi, maddi-mədəniyyət abidələri ermənilər tərəfindən dağıdılaraq məhv edildi. Ulu Öndər Heydər Əliyev deyirdi: "Son iki əsrdə Qafqazda azərbaycanlılara qarşı məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilmiş etnik təmizləmə və soyqırım siyasəti nəticəsində xalqımız ağır məhrumiyyətlərə, milli faciə və məşəqqətlərə məruz qalmışdır. Mərhələ-mərhələ gerçəkləşdirilən belə qeyri-insani siyasət nəticəsində azərbaycanlılar indi Ermənistan adlandırılan ərazidən - min illər boyu yaşadıkları öz doğma tarixi-etnik torpaqlarından didərgin salınaraq kütləvi qətl və qırğınlara məruz qalmış, xalqımıza məxsus minlərlə tarixi-mədəni abidə və yaşayış məskəni dağıdılıb viran edilmişdir".

ÖLKƏMİZİN TARİXİNDƏ QƏDİM BÖLGƏLƏRDƏN BİRİ

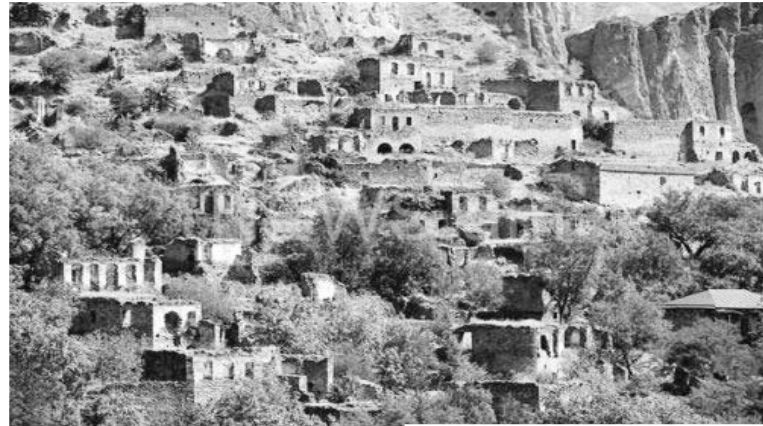
Qərbi Azərbaycan ölkəmizin tarixinə görə qədim bölgələrdən biridir. Burada mövcud olan qəbiristanlıqlardakı nadir məzar daş nümunələri, tarixi türk qalaları, məscidlər və s. bu məkanın tarixinin göstəricisidir. XIX əsrin əvvəllərində İrəvanda 8 karvansara mövcud olmuşdur. Culfə, Gürcü, Zərrabi xan (Serraf-xana), Tahir, Sulu, Susuz, Avşar, Hacı Əli karvansaralarında üst-üstə 851 köşk mövcud olmuşdur. İrəvanda Şərq memarlıq üslubunda 8 hamam - Şəhər, Zal xan, Şeyxülislam, Mehdi bəy, Hacı Bəyim, Təpəbaşı, Hacı Əli, Hacı Fətəli, Kərim bəy hamamları var idi. XIX əsrin sonları, XX əsrin əvvəllərində İrəvan şəhərində adları azərbaycanca səslənən onlarla küçə - Şəriət, Karvansara, Qala, Sultan, Çölməkçi, Naxçıvan, Bazar, Daşlı, Paşa xan, Qəriblər ocağı, Dəyirmanlı, Məscid, Fəhlə bazarı, Təpəbaşı, Qəbiristan, Naib, Mir Cəfər, Rüstəm xan, İmamrə, Korbulaq, Bəy, Kətan, Dükanlı, Sallaxlar və s. mövcud idi. Ermənistan-da sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra məscidlər bir-birinin ardınca dağıdılmışdır. Göy məsciddə İrəvan şəhərinin tarixi muzeyi yerləşdirilmiş, Zal xan məscidi rəssamların sərgi salonuna çevrilmişdi. Erməni vandalları İrəvan qalasını və onun içərisində yerləşən bütün tarixi-memarlıq abidələrini tədricən yer üzündən sildilər. Mənbələrdə qeyd olunur ki, İrəvanda məscidlərin artma dinamikası 1904-cü ildə 201, 1911-ci ildə 342, 1915-ci ildə 382 şəklində olub. Bu artım dinamikası bölgədə müsəlman əhalisinin sürətlə artmasından və bu ərazidə müsəlman ruhanilərinin güclü mövqeyindən xəbər verir. Məscidin filialları Zəngəzurun Şəki, Vaqudi, Mərdhuz, Qarrağ, Saldas, Karkyal, Ağbəş, Ağbağ, Hacıəmi, Ballıqaya, Karkas, Çaralı, Xardcmaqlı, Dəstəkərd, Qalacıq, Mollalar, Təzə Kilsə, Nərcan və digər kəndlərində fəaliyyət göstərib. İrəvan şəhərinin özündə XX əsrin əvvəlinə kimi Qədim Şəhər, Çame, Hacı Novruzəlibəy, Hacı İmamvərdibəy, Mirzə Səfərbəy, Hacı Cəfərbəy məscidləri fəaliyyət

göstərib. İrəvanın Came məscidi kompleksində iri mədrəsə binası da mövcud olub. Bu tarixi abidələrin əksəriyyəti ermənilər tərəfindən vəhşicəsinə məhv edilib, yaxud mənşəyi dəyişdirilib.

BÖYÜK İRSİN NÜMUNƏLƏRİ

Azərbaycanın tarixi mahalı olan Zəngəzur da erməni işğalçılıq siyasətinin qurbanına çevrilir. Zəngəzur mahalı Qafan, Gorus, Qarakilsə

(Sisian), Muğru, Zəngilan, Qubadlı və Laçını əhatə edirdi. XX əsrin əvvəllərində Zəngəzur mahalında 149 türk kəndi, 91 kürd kəndi və 81 erməni kəndi var idi. Qərbdən Zəngəzur, şərqdən Qarabağ dağları bu qədim mahalın siperinə çevrilib. Çar Rusiyası dövründə Yelizavetpol quberniyasının tərkibində olub. 1905-1907 və 1914-1920-ci illərdə silahlı erməni dəstələrinin törətdiyi qırğınlar nəticəsində bu mahalda təxminən yarım milyon müsəlman həlak olmuşdur. Həmin illərdə Zəngəzurda 115 müsəlman kəndi yer üzündən silinmişdir. 4472 qadın və uşaq erməni silahlıları tərəfindən vəhşiliklə qətlə yetirilmişdir. Zəngəzurun Ermənistanla verilməsi 1920-ci il noyabrın 30-da keçirilən Azərbaycan K/b/P MK Siyası və Təşkilat bürolarının birgə iclasının qəbul etdiyi qərarı ilə həll olunmuşdu. Nəticədə Zəngəzur qəzasının 6.742 kv. verstlik ərazisindən 3.105 kv. verstli Azərbaycan SSR tərkibində qalmış, 3.637 kv. verstlik hissəsi isə Ermənistanla verilməmişdir.

Böyük bir irsin nümunələri bu yerlərdədir. 1918-ci ildə Cənubi Qafqazda ilk erməni dövləti yarandıqdan sonra İrəvan şəhəri Ermənistanın paytaxtına çevrilmişdir. Müasir İrəvan şəhərində ermənilərə məxsus yaş 200 ildən artıq bir dənə də olsun tarixi-memarlıq abidəsi mövcud deyil. Çünki İrəvan şəhərində ermənilər XIX əsrin əvvəllərində Rusiyanın İrəvan xanlığını işğalından sonra tədricən İran və Türkiyədən köçüb gətirilən məskunlaşdırılmışlar. İrəvanda tarixi-memarlıq abidələri Şərq memarlığı üslubunda inşa edilmişdir. 1924-cü ildə İrəvanın baş planı hazırlanaraq həyata keçirilməyə başlandıqdan sonra şəhərdə mövcud olan azərbaycanlılara məxsus tarixi-memarlıq baxımından əhəmiyyət kəsb edən bütün abidələrini bir-birinin ardınca yox etdilər ki, gələcəkdə İrəvanı erməni şəhəri kimi təqdim edə bilsinlər. XX əsrin 30-40-cı illərində İrəvan şəhərinin mərkəzindəki azərbaycanlı məhəllələri mövcudluğunu qoruyub saxlayırdı.

kəlləri olmuşdur. Qəbiristanda 13 sənduqə, 4 qoç heykəlli məzar daş qeydə alınmışdı. Məzarlıq ermənilər tərəfindən dağıdılıb, Urud qalasının yalnız xarabalıqları qalır. Bu gün İrəvan şəhərində mövcud olmuş mülki memarlıq nümunələrindən ən diqqətçəkəni İrəvan qalasındaki Xan sarayı, yaxud Sərdar sarayına nəzər salacağıq. İstər Səfəvilər, istər Nadirşahlıq, istər Qacarlar dövründə İrəvan hakimlərinin, bəylərbəylərinin və xanlarının iqamətgahı İrəvan qalasında olmuşdur. İrəvan qalasının və Xan

sarayının Rusiya işğalından sonra çəkilmiş cizgilərinin bir qismi hazırda İrəvan şəhər tarix muzeyində saxlanılır. Saray qala kompleksinin şimal-qərb hissəsində yerləşmiş və qaladan saraya qapı açılmışdır. İrəvan Xan sarayını 1843-cü il avqust ayının 27-də İrəvan qalasında olmuş alman səyyahı Avqust fon Haxstauzen də ətraflı təsvir etmişdir.

Sənəşünas alim N. Miklaşevskayanın yazdığına görə, Sərdar sarayı 1914-cü ildə dağıdılmışdır və

Mirzə Qədim İrəvaninin XIX əsrin ikinci yarısında sarayın divarlarında 2x1 m ölçüdə çəkdiyi portretlər divardan qoparılarq Tiflisdəki Hərb-Tarix muzeyinə təhvil verilmişdir. Həmin portretlər Gürcüstanda sovet hakimiyyəti qurulduqdan sonra Gürcüstan SSR Dövlət Muzeyinə, sonradan isə Gürcüstan İncəsənət Muzeyinə verilmişdir.

"İRƏVAN QALASININ AÇARI"

Mənbələrdə qeyd olunur ki, fotoqraf D.Yermakovun XIX əsrin 80-ci illərində çəkdiyi İrəvan Xan sarayının bütün detallarını əhatə edən fotoşəkilləri hazırda Gürcüstan Dövlət Muzeyində D.Yermakova aid kolleksiyada saxlanılır. Köhnə İrəvana aid şəkillər içərisində İrəvan qalasının və Xan sarayının

1916-cı ildə çəkilmiş fotoşəkilləri mövcuddur. Görünür, Xan sarayının 1918-ci ildə yer üzündən silinməsi haqqında bəzi müəlliflərin yazdıqları həqiqətdir. Çünki 1918-ci ildə İrəvan quberniyası ərazisində erməni-daşnak hökuməti qurulmuş, azərbaycanlılara qarşı soyqırım həyata keçirilmişdir. İrəvan şəhərində azərbaycanlılara məxsus olan bir çox tarixi-memarlıq abidələri də məhz həmin dövrdə yer üzündən silinmişdir.

Xan sarayı erməni vandalları tərəfindən yer üzündən silinsə də, günümüzədək gəlib çatan məlumatlar, arxiv sənədləri, rəsm əsərləri, fotolar İrəvan Xan sarayı kompleksinin tam mənzərəsini yaratmağa imkan verir.

İrəvanda Xan sarayının üslubunda inşa edilmiş tarixi-memarlıq abidələrindən biri də Pənah xan Makinskinin evi idi. İrəvan şəhər Dumasının deputatı, kolleq müşaviri Süleyman xanın oğlu Pənah xana məxsus yaşayış kompleksi onun adını daşıyan meydanda, Nalbandyan küçəsi-19 (keçmiş Ter-Qukasov küçəsi) ünvanında yerləşirdi. Kompleksə xanın ikimərtəbəli evi, mətbəx, anbar, ayrıca həyətlərdə nöqərlər üçün birmərtəbəli ev və tövlələr daxil idi. Pənah xanın evi İrəvanda dövlət tərəfindən qorunan memarlıq abidələri siyahısına salınsa da, ötən əsrin 60-cı illərində onun da aqibəti azərbaycanlılara məxsus digər tarixi-memarlıq abidəsi kimi olmuş, dağıdılaraq yer üzündən silinmişdir.

İrəvan xan sarayı kompleksinin həmyaşıdları - Bakıda Şirvanşahlar sarayı, Şəkiddə Xan sarayı kompleksləri bu gün də yaşayır, keçmişdən bu günə soraq verirlər. İrəvanda isə keçmişdən soraq verən tarixi abidələr məhv edilmişdir. Şərq memarlığının nadir incisi hesab edilən İrəvan xanlarının saray kompleksi ermənilərin dağıdıcı fəaliyyətləri nəticəsində yüz ildir ki, tarixin yaddaşına köçüb.

Prezident İlham Əliyev çıxışlarında ermənilərin vandallıq əməllərini ifşa etmişdir. "İşğal dövründə Ermənistan Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərində şəhər və kəndləri, bütün mədəni və dini abidələri qəsdən dağıdıb. Hətta qəbiristanlıqlar yerlə-yeksan edilib", - deyərək bildirib ki, Ermənistanın məqsədi əsrlər boyu həmin ərazilərdə yaşamış azərbaycanlıların izini silmək olub.

Ermənistanla Azərbaycan xalqının tarixi-mədəni irsinin dağıdılması, silinməsi prosesi 90-cı illərdən sonra geniş vüsət alıb. Bizim əzəli torpaqlarımız olan İrəvan xanlığı, Zəngəzur mahalı, digər torpaqlar üzərində Ermənistan dövləti yaradılıb. Tarixi mənbələr də sübut edir ki, Ermənistanın yerləşdiyi ərazi qədim türk, Azərbaycan torpaqlarıdır və Azərbaycanın da tarixi həqiqəti bərpa etmək haqqıdır. Təbii ki, Azərbaycanın əsrlərə söykənən tarixi faktları kifayət qədərdir ki, hər bir ərazimizin coğrafi-tarixi mənbələrini əsaslandırmağa dəlillərimiz var.

Mənbələrdə qeyd olunur ki, hazırda İrəvan şəhər tarix muzeyində müasir erməni memarları tərəfindən hazırlanmış İrəvan qalasının maketi nümayiş etdirilir. Maketdən görünür ki, heç də qalada mövcud olmuş bütün tikililər orada öz əksini tapmamışdır. Həmçinin həmin muzeydə qalanan ruslar tərəfindən işğalından sonra ələ keçirildiyi iddia edilən "İrəvan qalasının açarı" da nümayiş olunur. Əlbəttə ki, görünməyən İrəvan şəhərində tarixi-memarlıq abidələrinə, dini ocaqlarımıza olan təcavüz xalqımızın tarixi keçmişini yer üzündən silmək məqsədi daşıyır.

Zümrüd BAYRAMOVA

FELYETON

Məraz

Allah göstərməsin, mərazi. Kənar olsun bizlərdən. İnsanda nə can qoyur qala, nə də pul. Hələ gəl ki, elə dərd tapasan ki, dərdinə dərman tapılmağa, Allah bunu hər kəsdən uzaq etsin, Amin!

Məraz deyəndə ki, dərd bir olar, iki olar, hansından danışasan ey. Durduğun yerdə gəlib səni tapır. Sən demirsən ki, gəl, o gəlib səni tapır, deyir gəl, canını da alacam, pulunu da. Əşi, gəl mərazi qoyaq bir kənara ey, qəm qəm gətirər, dem dem gətirər. Niyə mərazdən danışırıq axı?

Bu gün dəbdən danışmaq istəyirdim, məraz gəldi haradan düşdü ortaya, bilmirəm. Keçək söhbətə. Bütün dövrlərdə dəblə ayaqlaşmaq çox yaxşıdır. Niyə? Ona görə ki, insanlar bunu lazım bilirlər. Dəblə ayaqlaşmaq insanın müasirliyinin, dünyagörüşünün inkişafını nümayiş etdirir. Dəblə ayaqlaşmağa bütün yaş qruplarından olan insanlar can atırlar. Lakin bütün dövrlərdə buna daha çox gənclər cəhd edir. Niyə də etməsənlər ki?.. Dəblə geyinməyin, saçları dəbə uyğunlaşdırmağın nəyi pisdir ki?..

Məsələn, xatırlayanlar varsa, lap əvvəl

vəllər qadınlar da, kişilər də milli geyim geyinirdi. İndi muzeylərdə, filmlərdə görə bilirəm həmin geyimləri. Hələ bir məəttəl qalanlar da var ki, İlahi, doğrudan insanlar bu cür geyinmişlər. Niyə bu qədər məəttəl qalırlar, dəyə bilmərəm, amma qalırlar. Bəziləri isə hələ də düşünür ki, yox əşi, elə geyim olmayıb, filmlərə çəkilmək üçün o cür geyinib aktyorlar. Nə deyim, vallah. Hər kəsin öz fikri var. Yəqin bu cür düşüncələr nənə-babalarında da o geyimləri görməyib. Bu da mümkündür. Çünki müasir dövrün insanlarıdır...

Sonra vaxt ötdü, zaman dəyişdi. Geyimlər də dəyişdi. Bunu əsasən qadınların geyimlərində daha çox gördük. İnsanlar dayanmadan-durmadan dəblə ayaqlaşmağa başladı. Ötən əsrlərin düz ayağın ucunadək ətkləri qısa ətkələrlə əvəzləndi. Bir az sonra o qısa ətkələrin də sayı azaldı, qadınlar kişi paltarını, yəni şalvar geyinməyə başladılar. Bu, haradasa çoxlarımız tərəfindən yaxşı qəbul olundu. Çünki ən azından qız-gəlinlərimizin ayaqları örtüldü. Dedik əşi, o qısa ətkələrsənə, cəhənnəm, bu şalvarlar yaxşıdır. Hə, onu da deyim ki, qadınlar ki, kişi geyimlərinə keçdilər, bəs kişilər nə etdilər? Nə edəcəklər, qadınlardan seçilmək üçün şalvarlarını daraldılar, köynəklərini əyinlərinə yapışan dərcəyə çatdırdılar. İndi desəm, inanmayacaqsınız, qonşuda yeniyetmə oğlan var-

dı, şalvarını əynindən çıxaranda anasını köməyə çağırırdı. Oğlan uzanırdı yere, ana da şalvarın ayağından dartıb bir zülmə çıxarırdı. Sonra bunun asan yolunu tapdılar. Oğlan hər iki ayağına selofan torba geyinirdi ki, şalvarı çıxaranda sürüşüb asanlıqla çıxsın. Nəyi pisdir ki, bunun? Dəblə geyin, çıx, kim bilir ki, evdə hansı zülmü çəkirsən. Ta ki, küçədə dəbli görün.

Hə, harada qaldıq? Kişilərin köynəklərində. Köynəklərinin bədənini, qollarını o qədər daraldılar ki, bu darlıq kilo almalarına mane oldu. Dar paltar kilo almağa qoyur axı. İndi hara baxırsan cansız-çəlimsiz yeniyetmə, gənc görürsən. Nəyi pisdir ki, bunun? Gərək gedib hələ bir vaxt sərf edib idamanla da məşğul olasan ki, bədənin formada qala? Geyindikləri paltar onları istədikləri formada saxlayır da.

Saçlar da ki, bütün bu dəbli geyimləri gözəl şəkildə tamamlayır. İndi arxadan baxanda bilmirsən qarşında gedən qızdı, yoxsa oğlan. Dəblə elə gətirib ki, qızlı-oğlanlı hamı saçını uzun saxlayır, bəzən boyayıb çəhrayı, bənövşəyi rəng edənələr də, saçlarının aralarına istənilən rəng tonları verənlər də var. Qara saçlar ta keçmişdə qalıb. Elə qara saç saxlayanlar da keçmişin qalıqları hesab olunur. Nəyi pisdir ki, dəblə budur da.

Kişilərin dəbinə başımız qarışdı, qadınlar yaddan çıxdı. Bir qədər də onlardan danışaq. Çünki dəblə qadınlar kişilərdən daha çox fikir verir. Hə, oğlanlar şalvarlarını daraldandan sonra qızlar nə etdi, onlar şalvarlarını daha da daraldılar. Həm də yeni şalvar dəbindən istifadə etməyə başladılar-kəsikli şalvarlar. Buddan dizə, dizdən topuğa qədər ara-ara böyük kəsikli şalvarların altından bədənin görünməsi günün əsas dəbidir. Yay-qış insanın bədəni hava alır bu kəsiklərdən. Nəyi pisdir ki,

bunun? Az qalırdı ki, yadımdan çıxsın, necə ki, qadınlar kişilərin dar şalvarlarının daha darını geyinməyə başladılar, kişilər də qadınların kəsikli şalvarları kimisini geyindilər. Niyə də geyinməsənlər ki?.. Dəblə nə baxır kişiyyə, qadına?

Hələ qadın köynəklərini demirəm. Dəblə elə gətirib ki, artıq burada istehsalçı da qazanır, alıcı da. Niyə? Mən deyim, siz də mənə dediklərimi təsdiqləyirsiniz elə bilirəm ki. Məsələn, qadın köynəkləri indi çox qısa şəkildə istehsal olunur. Geyinirsən, şalvarla, ətklə köynəklərin arasında ən azından bir qarış məsafə qalır. Fikir verin ki, bu köynəklərdə nə qədər parçaya çənaət olunur. İndiyədək şalvarın içərisinə saldıığımız köynəklərin birindən indi iki köynək istehsal olunur. İstehsalçı belə qazanır. Bu köynəklərə də tələbat var. Yerindən qalxan valideyninə ondan aldırır. Niyə də tələbat olmasın ki?..

Belə köynəklərlə həm də alıcı qazanır, nə üçün? Biri var bunun ikisi qədər paltarını üzərində gəzdirərsən, yuyasan, ütüləyəsən, biri də var ki, əl boyda köynəyi. Bütün bunlar bir kənara, qazancın əsası isə ondadır ki, bunu alanlar və geyinənlər dəbləri ilə seçilir. Hələ bu köynəklərin üstünə uzun rəngli saçları tökəndə daha füsunkar görünür.

Nə isə, deyəsən uzun danışdım. Yekunlaşdırım. İndi oxuyub deyəcəksiniz, heç dəxli var, mərazlə başlayıb, dəblə qurtarırsınız söhbəti. Aydın deyil, niyə? Deyilsə, yəne də bir səthi məraz məsələsinə qayıdıram. Və yəne də deyirəm, dərd bir deyil, Allah bütün mərazlarından saxlasın bu camaatı, yazıqdır. Siz də bu söhbəti oxuyub, Amin, deyin ki, Allah tutulduğumuz bütün mərazların şafasını versin, yenilərinə bizdən kənar etsin...

Mətanət Məmmədova

Prezident İlham Əliyev "Gün gələcək ki, dünyanın bütün problemləri Türk Dövlətləri Təşkilatı ilə məsləhətləşmələr yolu ilə həll olunacaq" bəyanatını Bakıda Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) parlament sədrləri ilə görüşündə səsləndirib. Türkdilli Dövlətlərin Parlament Assambleyasının (TÜRKPAA) 13-cü Baş Assambleyasının iclasında səsləndirilən bu sözlər türk dövlətlərinin birgə əməkdaşlıq iradəsini vurğulayaraq onların real potensialını ortaya çıxarmağı hədəfləyir.

TÜRKPAA-nın tarixinə nəzər salarsaq, qurum 21 noyabr 2008-ci ildə Türkiyə, Azərbaycan, Qazaxıstan və Qırğızıstan parlament sədrlərinin imzaladığı sazişlə yaradılıb və 29 sentyabr 2009-cu ildə isə Bakıda ilk Baş Assambleyasını keçirib. Təşkilat müstəqillik, suverenlik, ərazi bütövlüyü, bir-birinin daxili işlərinə qarışmama və bərabərlik prinsiplərinə hörmət əsasında üzv ölkələr arasında əməkdaşlığı təşviq edir. Nəticə etibarilə Türk Dövlətləri Təşkilatının gələcəyi Türk Dünyasının birlik və əməkdaşlıq baxışına əsaslanır. Türk dövlətlərinin ortaq dəyərlərinə söykənən bu birlik etnik və mədəni köklərə hörmət edən bir quruluşa malikdir və qlobal miqyasda əhəmiyyətli bir güc mərkəzi olmaq potensialına malikdir.

Təşkilat həmçinin parlamentlər arasında əlaqələri gücləndirməklə üzv ölkələr arasında münasibətləri möhkəmləndirmək məqsədi daşıyır. Onu da qeyd edək ki, TÜRKPAA-nın 13-cü Baş Assambleyası 6 iyun 2024-cü il tarixində Bakıda "Türk dünyası üçün yaşıl üföqlər" mövzusunda keçirilmişdir. Türk dövlətlərinin liderləri və rəsmilərinin iştirak etdiyi bu görüşdə türk dövlətləri arasında əməkdaşlıq imkanları, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə, beynəlxalq təhlükəsizlik məsələləri kimi mühüm məsələlər müzakirə edilib.

Baş Assambleyanın iclasında Azərbaycan

Prezidenti İlham Əliyev Türk Dünyasının güclənməsi və daha da yaxınlaşmasının vacibliyini vurğulayaraq Türk Dövlətləri Təşkilatının qlobal güc mərkəzinə çevrilməsi üçün potensialın olduğunu bildirmişdi. O, həmçinin Türk dövlətləri ilə əlaqələrin Azərbaycanın xarici siyasət prioritetlərindən olduğunu və sosial-iqtisadi əlaqələrin gücləndirilməsinin vacibliyini bildirib.

Beləliklə bu prosesdə Türk Dövlətlərinin birliyinə gücləndirmək və Türk Dövlətləri Təşkilatının fəaliyyətini artırmaq üçün liderlərin və cəmiyyətin birgə hərəkət etməsi vacibdir. Liderlər lazımı prosesin müəyyən edilmişində güclü təşəbbüs göstərməli, qurumlar yaratmalı və bu çərçivədə kritik addımlar atmalıdır. Yüksək vəzifəli bürokratlar və cəmiyyətin ziyalı təbəqəsi Türk Dövlətləri Təşkilatı-

nın yaratdığı qurumların işinə rəhbərlik etməli beləliklə bu prosesə töhfə verərək bu birliyin cəmiyyət tərəfindən qəbul edilməsinə çalışmalıdır.

Azərbaycan üçün Türk Dövlətləri Təşkilatı və türk birliyi anlayışı tarixi, mədəni və strateji əhəmiyyətə malikdir. Xüsusən də Qarabağ zəfərindən sonra Türk Dünyası ilə əlaqələrin gücləndirilməsi Azərbaycanın xarici siyasətində prioritet məsələyə çevrilib. Bu prosesdə Türkiyə dövlətləri ilə əlaqələrin dərinləşməsi, sosial-iqtisadi sahələrdə əməkdaşlığın artırılması, strateji layihələrin həyata keçirilməsi Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə mövqelərini gücləndirib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Türk Dövlətləri Təşkilatının əhəmiyyətini və türk birliyi ideali dəstəkləməsi ölkənin xari-

ci siyasət prioritetlərindən biridir. Türkiyə dövlətlərinin enerji, nəqliyyat, maliyyə, hərbi və təhlükəsizlik sahələrində əməkdaşlığı Azərbaycana xarici ticarət həcmi artırmağa və regional sabitliyə töhfə verməyə imkan verir. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycanın Türk Dövlətləri Təşkilatına və türk birliyi ideali dəstək verməsi strateji ölçüyə malikdir. Bu birlik həm regional, həm də qlobal miqyasda Azərbaycanın maraqlarına xidmət edən struktur yaradır və ölkənin beynəlxalq aləmdə nüfuzunu gücləndirir. Türk dövlətlərinin birliyi və əməkdaşlığı perspektivində Azərbaycanın rolu gələcək ortaq məqsədlərin həyata keçirilməsində əsas amil kimi mühüm olaraq qalacaqdır.

Zərdüşt Quluzadə

Hər bir seçki ictimaiyyətin öz taleyinə nə dərəcə önəm verdiyini, cəmiyyətdə demokratik proseslərin hansı səviyyədə olduğunu nümayiş etdirən hadisədir. Həm də seçki marafonu zamanı siyasi partiyaların gücünün və imkanlarının nədən ibarət olduğunu görmək olur. Ortada olan faktlara istinadən demək olar ki, 1993-cü ildən bu günə qədər keçirilən bütün seçki imtahanlarından üzükə çıxıb. Çünki dağıdıcı müxalifət dövlətçiliyə qarşı qərəzli mövqeyə sergiləyib. Əksər hallarda xalqın heysiyyətinə toxunan, milli maraqlara qarşı yönələn fəaliyyət göstərib. Bu baxımdan xalq Əli Kərimli, İsa Qəmbər, Arif Hacılı, Cəmil Həsəni və bu kimi digər vay-şüvənlikdən başqa bir işə yaramayan məxluqları cəzalandırıb. Bundan sonra da onlar üçün məğlubiyyətlər qaçılmazdır, ən az indiki dağıdıcı siyasi kurslarını dəyişməsələr. Lakin boyunlarına yüklədikləri sifarişli şlənin yerə qoyacağı inandırıcı deyil. Çünki onların dolanışığı məhz boyunlarında gəzdirdikləri yüklərdən çıxır. Bu isə bir daha onu deməyə əsas verir ki, keçirilməsi planlaşdırılan parlament seçkilərində də AXCP, Milli Şura kimi qurumlar ənənəvi məğlubiyyət acısını yenidən yaşamağa başlayacaq. Artıq dağıdıcı müxalif şəxslər də gözələnən fəlakətin ağırlığını dərk edirlər. Ona görə də, Əli Kərimli, Cəmil Həsəni və onların ətrafında dolaşan trollar parlament seçkiləri ilə bağlı dezinformasiya xarakterli məlumatlar paylaşırlar. Ə.Kərimli qeyd edir ki, parlament seçkilərinin COP29-dan öncə keçirilməsi siyasi partiyaların və seçkiyə qatılmaq niyyətində olan şəxsləri çətin vəziyyətə salmağa hesablanıb. Ə.Kərimli həm də iddia edir ki, guya "Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzi"nin (SMDTM) rəhbəri Anar Məmmədlinin həbs olunması parlament seçkilərinin gedişi və nəticələri barədə aydın və şəffaf nəticələrin əldə olunub yayılmasına problemlər yaradacaq.

Əli Kərimli və cəbhəçi trollar, COP29-dan sizə nə?

Əvvəla onu qeyd etmək lazımdır ki, COP29-un yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün dövlətimiz lazım olan hər şeyi edir. Əminliklə demək olar ki, noyabr ayında keçiriləcək COP29 konfransı qarşıya qoyulan vəzifələrin yerinə yetirilməsi və həyata keçirilməsi baxımından yadda qalan konfrans olacaq. Təbii ki, ölkəmizə gələcək qonaqlar konfransın təşkilindən, şəhərlərimizin gözəlliyindən, insanların qonaqpərvərliyindən də razı qalacaqlar. Bu halda sual edilir, Əli Kərimli və cəbhəçi trollar, COP29-dan sizə nə? Siz ki, bu konfransın təşkil edilməsində iştirak etmirsiniz. Parlament seçkilərində məğlubiyyətinizi COP29-la əlaqələndirirsinizsə, bu sizlərin dayaz düşüncəyə və ağıla malik olmağınızdan irəli gəlir. "Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzi"nin (SMDTM) rəhbəri Anar Məmmədlinin həbs olunması isə qanunun tələbidir. Ölkəmizdə heç kimə qanundankənar addımlar atmasına imkan verilməz. Səbəbsiz yerə deyilmə-

Əli Kərimlinin Anar Məmmədli ilə grant şəriki olduğu üzə çıxır

Yir ki, "Qanun şahdır, şah qanun şah deyil".

Anar Məmmədli cinayətkar əməlini etiraf edir...

Qanunlar kimisə cəzalandırmaq üçün qəbul edilmir. Sadəcə, qanunvericilik aktları insanları cinayətdən çəkəndirmək üçün qəbul olunur. Fakt ondan ibarətdir ki, cinayət törədən şəxs müəyyən müddətə həbsdə yatıb. Azadlığa çıxdıqdan sonra cəmiyyətin inkişafında fəallıq göstərir, çalışır ki, özünə və insanlara xeyir versin və buna da qismən də olsa nail olur. Təəssüflər olsun, elələri də olur ki, təkrar cinayətə meyil edirlər. Belə hallara daha çox müəyyən yerli və xarici qüvvələrin təsiri altında olan şəxslər sırasında qeydə alınır. "Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzi"nin (SMDTM) rəhbəri Anar Məmmədlinin təkrar eyni cinayəti törətməsi qeyd olunanlara misal ola bilər. Bu, o A.Məmmədli ki, xarici fondlardan aldığı qrantlar hesabına seçkilərdə müəyyən məz-həkələr qurub, şoular yaradıb, tərribat xarakterli hərəklərə yol verib. Dəfələrlə ona xəbərdarlıq edilərsə də, nəticəsi olmayıb. Nəhayət, 2014-cü ildə cinayət əməlinə görə 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. Bu dəfə də ona qarşı xeyrixahlıq və humanistlik göstərilib, amnistiya qərarı ilə o, azadlığına qovuşub.

Gözləmək olardı ki, A.Məmmədli səhvlərindən nəticə çıxaracaq və cəmiyyətin layiqli vətəndaşı olmağa çalışacaq. Lakin Əli Kərimlinin fətvəsi ilə A.Məmmədli əməllərini yenidən davam etdirdi. Əsaslı olaraq da həbs olunub. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 206.3.2 (qaçaqmalçılıq-qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. A.Məmmədli barəsində Xətai Rayon Məhkəməsinin 3 ay 28 gün müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçilməsi ilə bağlı qərarından verilmiş apellyasiya şikayətini Bakı Apellyasiya Məhkəməsi təmin etməyib. Verilən məlumata görə, məhkəmə də A. Məmmədli törətdiyi cinayət əməlini etiraf edib və ona yenidən şans verilməsini istəyib. Təbii ki, məhkəmə onun xahişini araşdırmaları ilə münasibət bildirecək. Hələlik isə onu vurğulamaq lazımdır ki, A.Məmmədli səhv yolda olduğunu, Ə.Kərimli kimlərin şirnikləndirici vədlərinin qurbanı olacağını əvvəlcədən bilməli idi. Yəni, 2001-ci ildə "Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzi" adlı qondarma qurumu təsis edib, məram və məqsədlərini anlamayan bir neçə gənci başına toplayıb, hər seçki ərəfəsi və seçkilər zamanı aldığı qrantların qarşılığında sosial şəbəkələrdə qarayaxma kampaniyası aparan zaman bunun sonunun heç də ürəkəçən olmayacağını bilməli idi. Faktlar göstərir ki, 2001-ci ildən Azərbaycanda keçirilən parlament, bələdiyyə, prezident seçkiləri və referendumla bağlı mənfəhi hesabatlar SMM-ə məxsus olub. Seçki keçirilməyən dövrlərdə isə A.Məmmədli Gəncə, Sumqayıt, Beyləqan, Mingəçevir, Göyçay, Quba, Cəlilabad, Şəki və Naxçıvanda SMM-nin "filial" və "nümayəndəliklər"ini yaradaraq, gənclərə öz zəhərli təbliğat vasitələrini çatdırmağa çalışıb. Bu işdə ona Ə.Kərimli şəxsən yardımçı olub. Bu dəstəyin qarşılığında A.Məmmədli Ə.Kərimlinin və xarici məkrli dairələrin göstərişlərinə uyğun olaraq seçkilərlə bağlı mənfəhi hesabatlar hazırlamaqla yanaşı, həm qrant pullarının AXCP-yə çatdırılması işini görüb. 100 min dollarlıq qrantın 97 min dollarının Əli Kərimliyə çatmasının Məmmədlinin təşkilatında işləyən əməkdaşları tərəfindən narazılığa səbəb olduğu haqda məlumatlar var. 2008-ci ildə Anar Məmmədlinin rəhbərlik etdiyi SMM-də qrantların qeyri-şəffaf xərclənməsi və vergidən yayınması faktı ortaya çıxdı. Buna görə təşkilatın dövlət qeydiyyatı ləğv olundu. Faktlara görə, Məmmədli təşkilatının adına aldığı qrantları fiziki şəxs kimi sənədləşdirərək, vergidən yayınırdı. SMM-nin ləğvindən sonra Məmmədli ad dəyişikliyinə gələrək, "Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzi"ni (SMDTM) yaratdı. Bu, həm fəaliyyətini davam etdirməyə hesablanmışdı, həm də seçkilərin keçirilmədiyə dövrlərdə "demokratiyanın tədrisi" adı altında daha çox qrant layihəsinin əldə edilməsinə.

Məmmədli qanunun "radarına" düşsə də, qeyri-qanuni fəaliyyətindən əl çəkmədi. 2008-2013-cü illərdə SMDTM adı ilə aldığı qrantları yenə "fiziki şəxs" kimi rəsmiləşdirirdi. Məlumatlara görə, 5 il ərzində Məmmədlinin fiziki şəxs kimi yaratdığı bank hesabına 480 min dollar vəsait daxil olub. Bununla yanaşı, o, qrant layihələrini fərqli təşkilatların adından icra etmək fəndinə də əl atmışdı. Bu məqsədlə SMDTM-i Kö-nüllülərin Beynəlxalq Əməkdaşlığı İctimai Birliyi (KBƏİB) və Demokratik Jurnalistika Məktəbi (DJM) ilə birləşdirmişdi. A.Məmmədli aldığı qrantlar hesabına maddi imkanları genişləndikcə daha geniş şəbəkə qurmağa həvəslənmişdir. Xüsusilə də o ölkədə ictimai siyasi sabitliyi pozmasında fəallıq göstərməyə cəhdlər göstərib. Bu arada A.Məmmədlinin fəaliyyətində qanun pozuntuları aşkar edildiyi üçün o, 2014-cü ildə həbs edildi, iki il sonra - 2016-cı ildə Prezidentin əfv sərəncamı ilə azadlığa çıxdı. Və Qərb dairələrinin tapşırıqlarının yerinə yetirilməsi, qrant qaçaqmalçılığı işini qaldığı yerdən davam etdirməyə başladı. 2018-ci il prezident, 2019-cu il bələdiyyə və 2020-ci il parlament seçkilərində dövlət qeydiyyatı olmayan SMDTM mənfəhi hesabatların hazırlanması işini "layiqincə" yerinə yetirdi. Və çox maraqlıdır ki, Qərb dairələri dövlət qeydiyyatı olmayan bu təşkilatı "alternativ mənbə" kimi qəbul edir. Təkcə bu məqam A.Məmmədlinin Azərbaycanda "təsir agentliyi" kimi əsas missiyasının nədən ibarət olduğunu anlamağa imkan verir.

Təsadüfi deyil ki, Məmmədlinin rəhbərlik etdiyi təşkilat fəaliyyəti dövründə ATƏT-in Demokratik Təsisatlar və İnsan Hüquqları Bürosu (DTİHB) və Avropa Şurası Parlament Assambleyasının tədbirlərində əsas iştirakçılardan biri olub, eləcə də Seçkilərin Monitorinqi Təşkilatlarının Avropa Şəbəkəsi (ENE-MO), Demokratik Seçkilər üzrə Avropa Platforması (EPDE) və ATƏT-in DTİHB-nin müşahidə missiyalarının tərkibində müxtəlif ölkələrdə seçki müşahidəçiliyini həyata keçirib. Bu, SMDTM-nin "beynəlxalq nüfuzlu" təşkilata çevrilməsi və Azərbaycanadakı seçkilərlə bağlı hazırladığı mənfəhi, qərəzli hesabatlarla istinadın legitimləşdirilməsi məqsədi daşıyır. A.Məmmədlinin sonuncu missiyası 2024-cü ilin 7 fevral prezident seçkilərində tərribatların törədilməsi idi. O azad və demokratik şəraitdə keçirilən seçkilərlə bağlı fəal qarayaxma kampaniyası həyata keçirib. Bu "xidmətlər"inə görə Qərbin donor təşkilatlarından 350 min manat qrant əldə edib, seçki günü isə cəmi 15-20 nəfərlik qrup yaradaraq, ayrılan vəsaiti mənimləyib. Söz yox ki, qanunların onun cinayət əməlinə göz yumma bilməzdi. İstintaq orqanları araşdırmaları A.Məmmədlinin cinayət əməllərini sübuta yetirdi və o həbs olundu. Bununla da həm Qərbin məkrli dairələri həm də Ə.Kərimli işfə olundular. Söz yox ki, məhkəmə araşdırması ilə A.Məmmədli ilə Ə.Kərimlinin iş birliyi də sübuta yetiriləcək.

İLHAM ƏLİYEV

"Ana və atanın hisslərindən çox uşağın hissləri nəzərə alınmalıdır"

PSIXOLOQ İZAH ETDİ

"Boşanma istəsək-istəməsək də uşaqlara öz təsirini göstərəcək. Amma bir ailədə şiddət varsa, burada valideyn təhqir olunursa, mənavi-psixoloji döyülüb, söyülürsə, boşanmaya daha çox üstünlük verilməlidir. Çünki boşanmadan daha az travma alacaq, nəinki belə bir ailədə böyüməkdən. Boşanmanı necə izah edək ki, uşaqlar daha az travma alsınlar?" Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında psixoloq Nərgiz Hüseynova deyib.

Psixoloq bildirib ki, ilk növbədə qarşı tərəfi günahlandırmaq, qarşı tərəfi pisləməklə, qarşı tərəflə münasibətlərini özləri həll etməklə, uşaqları araya qatmadan, uşaqlarla manipulyasiya etmədən izah etmək lazımdır: "Əgər hər hansı valideyn hissləri ilə bacarmırsa, psixoterapiyaya müraciət etmək daha doğru üsul olar, nəinki həmin hissləri uşaqlara keçirmək. Çünki ana nə hiss edirsə, avtomatik olaraq uşaq da onu hiss edir. Burada uşaq düzgün olmayan nəticələrə

gele bilər. Ona görə hər bir halda uşağa izah olunmalıdır ki, baş verənlər niyə baş verir, nə səbəbdən ayrılıblar.

Bir uşaq bir mühitdə böyüyür,

bu mühitə öyrəşir, bu mühit onun üçün təhlükəsiz mühitdir. Valideyndən ayrılmaq uşağa uşaqlıqda hər hansı qorxu, təhlükə yarada bilər. Ona görə də bundan sonrakı yaşayışımızın necə olacağı barədə də məlumatlar verilsə, yaxşı olar. Həmçinin əgər uşaq digər valideyni görmək istəyirsə, ona "digər va-

lideyni görərsən, onunla istənilən vaxt görüşə biləcəksən" mesajı verilməlidir. Çünki ana və atanın hisslərindən daha çox uşağın hissləri nəzərə alınmalıdır və uşağın daha az travma alması üçün say göstərilməlidir".

Söylü Ağzadə

Uşaq və gənclərin fiziki, eləcə də mənəvi inkişafına göstərilən diqqət göz önündədir

İstənilən bir ölkənin, hətta cəmiyyətin gələcəyi məhz uşaq və gənclərdən, onların fiziki və mənəvi inkişafından bilavasitə asılıdır. Elə buna görə də hər bir cəmiyyətin, hər bir xalqın, hər bir ölkənin inkişaf göstəricisinin məhz uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı ilə əlaqədar olduğu bəlli olur.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev uşaqların, ümumiyyətlə, gənclərin məhz bizim ölkəmizin, cəmiyyətimizin gələcəyi olduğunu açıq şəkildə ifadə edib. "Gənclər bizim gələcəyimizdir", kəlamı ilə Ulu Öndər Heydər Əliyev bu həqiqəti, bu reallığı aydın şəkildə bəyan edib. Azərbaycanın öz müstəqilliyini bərpa etdiyi zamandan etibarən gənclər siyasətinə böyük önəm verilməsi, uşaq və gənclərə qayğıının göstərilməsi də bu baxımdan heç də təsadüfi hesab olunmur. Ona görə təsadüfi hesab olunmur ki, Ulu Öndər məhz bizim, ölkəmizin, cəmiyyətimizin gələcəyinin gənclər olduğunu nəzərə alaraq gənclər siyasətinə xüsusi diqqət ayırıb. Bunu da nəzərə alaraq cəsarətlə deyə bilərik ki, ölkəmizin gənclər siyasətinin əsas istiqamətləri məhz Ümummilli Lider tərəfindən müəyyənləşdirilib. Artıq uzun illərdir ki, bu siyasət məhz Ulu Öndərin layiqli davamçısı cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməkdədir.

Uşaqlara dövlət qayğısının davamlı olduğunun biz hamımız şahidi olmaqdayıq və bu qayğının getdikcə daha da gücləndirilməsi, eləcə də uşaq problemlərinə vətəndaş cəmiyyəti qurumlarının belə diqqətinin artırılması sevindirici haldır. Eyni zamanda etiraf etmək lazımdır ki, Azərbaycanda uşaqlarla bağlı demoqrafik perspektivlərin müəyyənləşdirilməsi məqsədi ilə mütəmadi olaraq dövlət proqramlarının həyata keçirilməsi istiqamətində dövlət rəhbərimiz sərəncamlar imzaladığını da şahidiyik və bu da onu deməyə əsas verir ki, bu kontekstdə ardıcıl olaraq mühüm tədbirlər görülməkdədir. Artıq bu istiqamətdə görülən işlərin müsbət nəticələr verdiyini də görürük və deməli, ölkəmizdə məhz uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı məsələsi prioritet hesab olunur.

Bilirik ki, uşaq və gənclərin fiziki və mənəvi inkişafı ilə bağlı bir sıra sənədlər qəbul edilib. Bu işə diqqət və qayğının bariz nümunəsi deməkdir və həmin nümunəni biz görülmə, reallaşdırılan bir çox işlərdə görməkdəyik. Məsələn, 2005-2009-cu illəri əhatə edən gənclərlə bağlı Dövlət Proqramı, 2007-ci ilin "Gənclər ili" elan edilməsi, "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramının təsdiq edilməsi" barədə ölkə rəhbərinin imzaladığı Sərəncam bu sahəyə diqqətin ən bariz nümunəsi sayılır. Dünyanın müxtəlif ölkələrində ən mötəbər, ən sayılıb-seçilən, ən nüfuzlu universitetlərində Azərbaycan gənclərinin təhsil alması məhz ölkəmizin uşaq və gənclərlə bağlı apardığı siyasətin müsbət nəticəsi olaraq qəbul edilir. Ona görə ki,

xarici universitetlərdə təhsilini layiqincə başa vurduqdan sonra yararlı mütəxəssis olaraq həmin gənclər ölkəyə geri dönmür və xalqımıza, dövlətimizə, cəmiyyətimizə öz töhfələrini verirlər.

Bəli, həqiqətən də Azərbaycan gəncləri, gəncliyimiz artıq beynəlxalq aləmdə seçilməyə başlayıb. Ən sevindirici və qürurverici məqam odur ki, gəncliyimiz hətta dünya gənclər hərəkatının aparıcı qüvvələri arasında belə yer almağa iddialıdır. Azərbaycan gənclərinin beynəlxalq miqyasda əməkdaşlığının son illərdə xeyli dərəcədə genişlənməsi fəxrli hal olmaqla yanaşı, həm də nəticənin qənaətbəxş olmasından xəbər verir. Belə ki, ölkəmizin gənclərinin artıq ikitərəfli və çoxtərəfli əlaqələrinin olduğu dövlətlərin sayının artmaq-

artıq tanınıb və biz belə bir gəncliklə haqlı olaraq qürür duyuruq. Bununla yanaşı bir daha əmin oluruq ki, ölkəmizin apardığı gənclər siyasəti uğurlu nəticələr verməkdədir.

Unutmaq lazım deyil ki, uşaqların, gənclərin layiqli vətəndaş olması olduqca önəmli məsələ, olduqca vacib şərtidir. Bunun üçün də ilk növbədə uşaq və gənclərin mənəvi cəhətdən inkişafına diqqət yetirilməlidir. Belə bir diqqət ilk növbədə ailədə göstərilməlidir. Çünki uşaqlara, gənclərə ilk tərbiyə məhz onların doğulub, boya-başa çatdıqları ailələrdə valideynləri, ata-anaları tərəfindən verilir. Deməli, uşaq və gənclərin məhz mənəvi cəhətdən tərbiyəli olmasından məsuliyyət ilk növbədə onların ailələrinin, valideynləri-

da davam etməsi heç də təsadüfi sayıla bilməz və nəticənin müsbət olması deməkdir. Nümunə üçün diqqətə çatdıraq ki, Azərbaycan gəncliyi "Dialog və Əməkdaşlıq Uğrunda" İslam Konfransı Gənclər Forumu, GUAM ölkələrinin Gənclər Forumu, Dünya Türk Gəncləri Birliyi, Dünya Gənc Türk Yazartlar Birliyi və "Böyük İpək Yolu" Beynəlxalq Gənclər İttifaqı kimi beynəlxalq gənclər platformalarının təşəbbüskarı, eləcə də təsisçisi kimi

nin, ata-analarının üzərinə düşür. Buna görə də valideynlər nəzərə almalıdırlar ki, bu məsuliyyətli işi layiqincə görməli, övladlarını mənəvi cəhətdən mükəmməl şəkildə yetişdirmə, layiqli vətəndaş olaraq boya-başa çatdırmalıdırlar. Uşaq və gənclər, ilk növbədə, öz ailələrində layiqli vətəndaş kimi tərbiyə almalıdırlar.

Heç şübhəsiz ki, təhsil müəssisələrinin hər biri də öz növbəsində uşaq və gənclərin mənəvi cəhət-

milli-mənəvi tərbiyədə yetişməsinə təmin etməkdir və məhz bu baxımdan həmin müəssisələr, eləcə də o müəssisələrdə çalışan pədaqoqlar uşaq və gənclərin düzgün tərbiyə almalarına, gələcəkdə cəmiyyətdə sağlam düşüncəli vətəndaş kimi inteqrasiya olunmalarına, şəxsiyyət olaraq formalaşmalarına, milli ruhda böyümələrinə, təhsilə məsuliyyətlə yanaşmalarına birbaşa cavabdehlik daşıyırlar.

Məhz gənclərimizin 44 günlük

siyasət ölkəmizin, onun torpaqlarının, ərazi bütövlüyünün, suverenliyinin gələcəkdə də daha etibarlı şəkildə qorunacağına indidən əmin olmağa əsas verir. Çünki belə bir uğurlu siyasətin yaradılması nikbin proqnozlar üçün əsaslı zəmin yaradır. Ona görə ki, ölkəmizdə uşaq və gənclərin fiziki, eləcə də mənəvi inkişafına göstərilən diqqət göz önündədir.

İnam Hacıyev

Qida zəhərlənməsi nə zaman baş verir?

HƏKİM MÜNASİBƏTİ

**“Yay fəslə oldu-
ğu üçün qida
zəhərlənmələri ən
çox rastlaşdığımız zəhərlənmə
növidür. Qida zəhərlənməsinin ilkin
əlamətləri deyəndə əvvəlcə nə vaxt
qida zəhərlənməsi baş verə bilər, bu-
na baxmaq lazımdır”. Bu sözləri SİA-
ya açıqlamasında həkim-terapevt
Nərminə Abbasova deyib.**

O bildirib ki, istər hazır yeməklər olsun, istər bişirilib açıq havada saxlanılan yeməklər olsun öz keyfiyyətini itirdiyi üçün qidanın tərkibi pozulur: “Həmin vaxt orqanizmə qəbul olan toksinlərdən zəhərlənmə halları baş verir. Ona görə hazırlanmış qidalar yay fəslində soyuducuya yerləşdirilməli və düzgün şəkildə istifadə olunmalıdır. Bir neçə gün əvvəl hazırlanmış qida məhsullarından istifadə etmək ümumiyyətlə, düzgün deyil. Daha sonra hazırlanmış qidaları vaxtında qəbul etmək məsləhətdir. Təkrar qızdırılıb qəbul olunan qidaların heç bir qida rasionu üçün xeyri yoxdur, yəni tərkibindəki vitaminlər artıq öz keyfiyyətini itirir. Ona görə də bunlardan da zəhərlənmə halları tez-tez baş verir. Qida zəhərlənmələrinin ilkin əlamətləri olaraq ürək bulanma, baş gicəllənməsi, baş ağrısı, qaytarma, qusma, halsızlıq, qarında küt ağrı, sancılar kimi şikayətlər ortaya çıxa bilər. Ümumiyyətlə, qida zəhərlənmələrində ortaya çıxan əlamətləri - hansı qidadan istifadə etmişdi, hansı qidalarda daha tez zəhərlənmə baş verəcəyini başa düşərək qarşısını almağa cəhd edilməlidir”.

“Bəzən qida təzə olsa belə, orqanizmdə gedən qeyri-düzgün həzm prosesinə görə qida zəhərlənmələri mümkündür. Bu da mədədə qidanın həzmi gec getdiyi üçün həzm prosesində pozğunluq olur, vaxtında həzmi getməyən qidalar qalib öz keyfiyyətini itirir və toksiki dəyişikliklər əmələ gəlir. Bu da zəhərlənmələrə gətirib çıxarır.

Qida zəhərlənmələri zəhərlənmələr arasında ən çox zəhərlənmə növü kimi yer tutur. Qida zəhərlənmələrində ilk təcili və tibbi yar-

dim ev şəraitində əgər təsdiq olunsay ki, xəstə zəhərlənib tez ev şəraiti üsulu ilə mädənin yuyulması, ilıq şəkildə çox maye qəbulu ilə mädəni yumaq lazımdır. Lazım gəlsə, ev şəraitində imalə olmalıdır. Təbii ki, həkimə çatdırana qədər bunlar olmalıdır. Toksik zəhərlənmənin dərəcəsi asılı olaraq xəstənin hansı dərəcədə özünü pis hiss etməsindən asılı olaraq təcili yardım dəvət etmək şərtidir. Çünki toksiki qida zəhərlənməsinin hansı ağırlıqda olduğu məlum olmadığı halda mütləq xəstəxanaya müraciət edilməlidir. Zəhərlənmədən sonra da ciddi dietaya riayət etmək, maye qəbulunu artırmaq, düzgün dərman preparatlarının seçimi təyin olunmalıdır” - deyərək həkim əlavə edib.

Söylü Ağazadə

Avro-2024: Portuqaliya, Türkiyə və Gürcüstan 1/8 finalda

ELAN

3 saylı Regional Ekologiya və Təbii Sərvətlər İdarəsinin MN 2094172 nömrəli protokolu Şirvan şəhər ərazisində itdiyi üçün etibarsız hesab olunur.

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarımızı
dərc etməyə hazırıq!

Bu aktrisa Metyu Perrini öldürməkdə ittiham olunur

Polisdən AÇIQLAMA

Polis "Dostlar" serialının ulduzu Metyu Perrini öldürməkdə əli olduğu güman edilən şəxsin kimliyini açıqlayıb. Ötən ilin sonlarında evində cəsədi tapılan aktyorun ölüm səbəbinin ketaminin təsiri olduğu güman edilir. İstintaqın fikrincə, bunun onun tanışı, aktyor Çarli Şinin keçmiş həyat yoldaşı, aktrisa Bruk Müllerin edib.

Bruk artıq polis tərəfindən dindirilib, telefonu və kompüterini müsadirə edilib. O, Metyunu öldürmədə ittiham olunacaq. Cinayət işində daha bir neçə nəfərin də iştirak etdiyi bildirilib.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN KEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3200